

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Boučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravnništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konzorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Nekaj črtic o smrti in pogrebu prezvišenega pokojnika,

kneza in nadškofa goriškega

A LOJZIJA!

Teško se je ločiti od ljubljene osebe. Če nam jo ugrabi neusmiljena smrt in jo zakrije našim očem temen grob, še zmerom in zmerom si ljubeče srce ustvarja podobo ljubljene ranjega, ki jo predstavlja, ozivlja v domišljiji in zbuja ob njej vse ljubeznjive, prijetne spomine iz ravno preminulega življenja.

Taka ljubljena oseba je bil tudi ogromni večini naših primorskih Slovencev — pokojnik nadškof Alojzij! O, da! če bi se kateri bralec teh vrstic utegnil manj lepo, pa krivično soditi o prezvišenem pa tudi preplemenitem pokojniku, naj si blagoizvoli vzeti k srcu to dejstvo: da je vse slovensko časopisje brez razlike na barvo jedino, da obpokovani Alojziji, naš nadškof, so bili svet škof. Kakor škof-svetnik pa so delali vsikdar iz globokega svojega prepričanja, da bi v tem ali onem slučaju utegnili zabraniti večje zlo oziroma storiti dobro stvar. Zato pa proč, o dobro naše slovensko ljudstvo, proč s klevetami. Spoštuj sveto osebo, in sveto prepričanje in sveto delovanje pokojnika. Glej na svojega škofa-rojaka, kakor Ti ga danes slikamo. Bil je sama ljubezen, in narnatanja vestnost. Oj, bodi prepričan: da v tem pokojniku nikdar ni bilo in ni moglo biti zadolžene krivice.

Vsegavedni seveda niso bili niti naš rajni prezvišeni nadškof in zato so vsekako utegnili sem ter tje biti manj prav podučeni oziroma informovani, ali o tem ne bodo odgovarjali oni, niti jih ne sme kdo soditi.

Eno je gotovo! Proti svoji vesti niso nikdar storili kakega javnega koraka! Zato ohranimo svojemu svetemu zamrlému nadškofu svet, neumrljiv spomin! Spominjajmo se ga zlasti v molitvah...

Da bi se to še gotoviše zgodilo, prinašamo danes nekaj podrobnejših črtic o smrti in pogrebu pokojnega knezo-nadškofa Alojzija.

Knez nadškof Alojzij na Dunaju.

V zavodu dr. Svétlina je bil naš ljubljeni nadvladika. Od tam so dohajala v dežel narprijetniše vesti o stanju prezvišenega bolnika. Skoro gotovi so bili zdravniki, da ozdravi v toliko mesecih: gotovi smo bili z njimi in resnično veseli o teh nadah tudi mi! Ali vže v četrtek t. j. po dobrem tednu, so bili prikrašani trije in še več mesecev v toliko ur, oj toliko zadnjih trenutkov prezvišenega naš-ga nadškofa. Kaj si je domišljalo, vsled one presenetljive novice, ki se je raznesla po bliskoma po našem mestu in daleč po okolici o prečudno slabotnem stanju nadškofovem, naše priprosto ljudstvo, pustimo; samo to prosimo: da vse ono, kar se je govorilo ozir. se zmerom izmišlja in dalje trosi je vse samo bujna domišljija, pa nič drugega! — Res pa je, kar je brzojavil v Gorico naš rojak preč. g. Dr. Sedej, kakor sledi: Minoli četrtek je pal nadškof v omedlevico, srce je jelo ponehavati. Umirajoči je govoril seboj, da se čuti jako slabega, molil je latinsko. Deli so ga v sv. olje, ker radi bljuvanja ni mogel prejeti sv. popotnice. Ob 3^{1/2} pop. je mirno izdahnul! Ob 11 uri po noči so prenesli krsto v mrtvašnico pri cerkvi Marijinega rojstva na Rennweg-u. Nune so neprenehoma molile ob krsti. Obličje ranjkega jasno: jutri bodo morda balzamovali truplo! Dr. Sedej.

In res, v petek so mazilili truplo pokojnika nadškofa in ob 5^{1/2} zvečer so je prepeljali s šesterimi konji v mrtvaškem vozu do župne cerkve v Erdbergu, kamor spada zavod dr. Svétlina. Molitve ob krstí zvršil je prezvišeni nadškof dr. Angerer ob obilni asistenciji. Župna cerkev sv. Petra in Pavla v Erdbergu je precej majhna za več tisoč tamošnjih župljanov in ker so se ti v ogromnem številu udeležili mrtvaškega sprevoda, morala je policija varovati prostore za odličniše gg. in slovenske spremljevalce. Prisotni so bili milostni škof dr. Zannoni in prošt iz Šibenika; dr. Pfluger, tajnik kardinala Gruše; tajnik papeževega nuncija msgr. Montagnini; dr. Sedej, dvorni kapelan; ministerjalni tajnik dr. Laharnar; predsednik podpornega društva za slov. velikošolce dr. Pukl; slovenski profesor dr. Primožič; msgr. Jančar; tajnik Zamparo; skriptor dr. Simonič; šolski bratje, menihi itd. itd.

Župna cerkev je bila vsa lepo v črno opravljena. Ko so tam truplo nadškofovo dvakrat blagoslovili, so je odpeljali mej zvonjem v mnogih cerkvah na južni kolodvor, od koder se je peljalo v Gorico.

Truplo nadškofovo v Gorici.

Kedaj dojde truplo v Gorico, se ni za trdno vedelo niti v soboto o poldne, ko smo prejeli od milostnega kapitularnega vi-

karija msgr. Jordana poročilo, da se bode to zgodilo v nedeljo ob 10 uri zjutraj. Pozneje pa je došlo novo poročilo, ko je bil naš list vže dotiskan, da truplo dospe v Gorico še le ob 6^{1/2} zvečer. Če prav pa se je trdilo, da bo sprijem na kolodvoru župne cerkve. Vendar se je zbralo tisoče ljudstva iz vseh stanov ob postaji. Na peronu bilo je mnogo odlične gospode, duhovske in posvetne.

Tam je čakal tudi naslovni nadškof milostni msgr. Glavina; ves kapitelj s kapitularnim vikarjem in številnimi mestnimi ter okoličanskimi duhovniki. Ob 6^{1/2} dospel je brzovlak s truplom v zadnjem vozu, ki je bil zaznamovan s križem. Ta voz so odpeli od ostalega vlaka, ga odprli in videli smo sredi črnih preprog — velik lesen zaboj, v katerem je bila krsta.

Ko se je zaboj odprl in je mestni fizik potrdil, da je vse v redu, vzdignili so rakev in jo prenesli na mrtvaški voz, potem pa peljali naravnost v nadškofjsko palačo.

Milostni msgr. Jordan opravil je *De profundis* in nato se je začel žalni, (oj, kateremu se ni trgalo srce, in rosilo oko solza sočutja), prežalni sprevod... Spredej so šli vsi bogoslovci iz osrednjega semenišča; za njimi in pred mrtvaškim vozom msgr. Jordan; okrog mrtvaškega voza zopet bogoslovci s svečami; za vozom pa tajnik Zamparo, nadškof Glavina in mnogo drugih v kočijah. Množica pa, ki se je bila nabrala pred postajo je spremljala žalne sprevodnike notri do škofije in na celi poti delala špalir.

V nadškofjski palači.

Dosedsi v palačo so prenesli rakev v prvo nadstropje, kjer so potem s ključem odprli pokrov.

Zopet je doma v svoji hiši. Temna, s črnimi preprogrami zavešana soba ga je sprajela. Včetrat je bil ravno v tej sobi središče pogovora, središče veselja. Tudi sedaj je središče. Molče smo obstopili rakev in čakali vtripljajočim srcem da privzdignejo pokrov ječe, v katero so ga na Dunaju vklenili. Pač se je tresla roka gospodu, ki je imel ta posel. Vzdigne se pokrov in skoz steklo pokrova druge rakeve smo ugledali poznani, obraz svojega nadškofa. Kako radi bi videli, da bi se odprle one oči, ki so izdajale tako živo ljubezen blagega pokojnika, kako radi bi slišali odzdrav, videli ljubeznivi nasmeh — zastoj: ušesa gluha, očesa zaprta, mrtva, nobenega glasu — pred nami je ležal mrtev naš nadpastir. Obličje je bilo debelejšje videti, a poteze, izraz njegovega obraza je bil le malo spremenjen. Tudi smrti angelj ni mogel vkrasti one dobrohotnosti, ljubeznivosti, katera je odsevala v življenju iz njegovega obraza. A ob enem kazala se je tudi ona bolesta melanholija, ona otožnost katera je pogostokrat kalila mili obraz v njegovem življenju. Nemi zrlí smo v ta prizor.

Povzdignili so ga na mrtvaški oder. Sveče so žarele krog njega. Za zglavjem je bil vsit v črno preprogo velik srebrnobel križ, znamenje našega odrešenja. Pred križem pa je bil pripravljen altar, na katerem je prezvišeni tolikokrat opravljal darite v sv. maše in molil za svoje ljudstvo.

Netrpno je čakalo ljudstvo, kedaj bo dovoljen vstop, da pozdravi, pokropi in moli za svojega očeta. Od jutra do večera so se gnetli ljudje v sobo in iz sobe. Marsikdo bi rad še enkrat videl obraz preblagega svojega dobrotnika, očeta, prijatelja, rad bi stopil na stopnico odra, ali zavrnila ga je ostra beseda stražnika. Za red so skrbeli v blestečih, paradnih uniformah c. kr. čuvaji, mestni ognjegasci in mestni čuvaji. Celo predpoldne vse dni vrstila se je za zglavjem mrtveca na altariju maša za mašo, verno ljudstvo pa je kleče molilo za dušo pokojnika vse edino. Ni bilo razlike stanu, starosti, narodnosti — saj so vsi molili za svojega višega duh. očeta. V stranski sobi so cele ure molili njegovi prvi sinovi — duhovniki. Marsikomu je zaigrala solza v očeh, ko se je spomnil na očetovsko dobro srce. Zraven revne nune klečala je ponosna gospodična, zraven revne kmetice-delavke je molila visoka gospa. Zapazili smo visoke dostojanstvenike, kateri so prišli vročiti pokojnemu zadnji pozdrav. Tako je bilo dokler se ni približal čas, da izroče zemlji zemeljske ostanke. Iz vseh krajev dežele je prihitelo dobro ljudstvo, da se poslovi od svojega pastirja-očeta.

Pogreb.

Pogreb nadškofa pa je bil nekaj, zares veličastnega, presunljivega. Pravijo, da še nikdar ni bilo tolika množica v Gorici pri pogrebu in da da tudi takega reda pri taki množici niso pričakovali.

Častno obojno: za nadškofa in za verno ljudstvo, ki je bilo osebno se slovenskih krajev agromno-stevilno prisotno.

V sredo t. j. večeraj zjutraj pa so se sešli ob 8 uri v semeniški kapeli: nadškof Glavina, škofje: Mahnič, Flapp, Sterk; prošt Klofutar s kanonikom dr. Elbertom in Kalanom; kapiteljski vikarij Jordan s kanoniki in kornimi vikariji ter nad 300 duhovnikov ozir. bogoslovcev, redovnikov ki so šli v sprevedu iz semenišča do nadškofijske palače, kjer je osem duhovnikov vzdignilo rakev prezvišnega pokojnika, potem pa se je vršil žalni spredov v naslednjem redu:

1. Asyl, 2. Sirotišnica, 3. Gluhonemi, 4. Goriške ljudske šole, 5. Malo semenišče, 6. Mestna godba, 7. Vzajemno podporno društvo, 8. Moške bratovščine, 9. Družba sv. Vincenca Pavlj, 10. Circolo Cattolico, 11. Oo. redovniki, 12. Pevci iz stolne cerkve, 13. Bogoslovci, 14. Posvetna duhovščina, 15. Profesorji bogoslovja, 16. Stolni kapitelj in škofje, 17. Pontifikant, 18. Rakev, 19. Sorodniki; služništvo in gg. iz knezoškofijske pisarne, 20. c. kr. politične oblasti, 21. Glavar in deželna zbornica, 22. Županstvo, 23. Kupčijska zbornica, 24. Vojaški oblasniki, 25. c. kr. civilne oblasti: c. kr. sodnijske; c. kr. finančne; c. kr. poštne i. sd.; c. kr. gimnazij; c. kr. realka; c. kr. pripavnica; 26. Odvetniška zbornica, 27. Deželna kmetijska družba, 28. Lekarnarji, 29. Ognjegasci, 30. Meščani, 31. Veterani, 32. Družba katoliških za gospéj, 33. Družba otrok Marijinih, 34. Meščanska ženska šola, 35. Mestne ljudske ženske šole, 36. Gluhonemi, 37. Sirotišnica „Contavalle“, 38. Zavetišče sv. Jožefa, 29. Usmiljenke... (Kje pa je ostala slogina šola, slovensko delavsko podporno društvo, Sloga i. t. d.? Na vspredu jih ni! Ali nas tako prezirate? Ali smi sami krivi? Prosimo pojasnila!! (Op. uredništva.)

Mej petjem „Miserere“ se je pomikal spredov po Travniku in Raštelu do stolnice. Na straneh nedogledna množica. 72 oči vseh hiš so bile razobešene žalne črne preproge. Stebri plinovitih lučij istotako zaviti z črnobelimi pajčolani, vse plinove luči so gorele; z mnogih hiš so vihrale dolge, črne zastave.

Vmes pa je množica stala žalno-tiho, zgladeno mirno... vikljanje se rakvi — kedar so jo nesli mimo.

V stolni cerkvi.

Ob 9. uri smo dospeli v cerkev. Kako žalosten vhod! Zvonovi, kateri so tolikokrat slovesno pozdravljali nadpastirja, ko je dohajal, da opravlja svojo višepastirsko službo, so mi o peli, saj prinesli so ga mrtvega takrat v njegovo stolnico Duhovni sinovi, kateri so v ečkrat v slovesnem sprevedu spremljali svojega očeta so danes na ramenih nesli težavno breme.

V cerkev niso pustili drugih, kakor samo gospodo in meščane. Čudimo se, da niti okoličanskih gg. učiteljev, ki so istega dne dali prosto svojim učencem in se polnoštevilni udeležili pogreba — niso dovolili ustupa v cerkev!

Sveto mašo je daroval msgr. škof Dr. Flapp. V presbiteriju so prisostvali ostali škofje, oba prošta; stolni kapitelj; došli kanoniki, dalje Rinaldini, dvorna svetnika Krekić in Bosizio.

Za ostale dostojanstvenike je bilo pripravljenih nekaj sedežev pred stopnicami v presbiteriju, kjer sta bila na prvem odličnem mestu deželni glavar grof Coronini in dr. Anton Gregorić. Kaj si je marsikdo utegnil misliti mej sveto mašo? Koliko spominov se je vzbujalo v duši onega, ki ji je kedaj videl in gledal pokojnega nadškofa pri kaki pontifikalni maši... In On, ki je bil že sicer kakor angelj, v cerkvi pa in pred altajem kakor Seraf, ali Kerub. On... ležal... je na žalostnem mrtvaškem odru... Kdo bi preštel vse solze, ki so rosile iz očij vsakteremu duhovniku; kdo naj bi preštel globoke vzdihlje sozalja in ljubezni do pokojnika, ki so se kradli iz užaljenega srca prisotnikom? —

Red in mir, slovesno-resna tihota vladala je v cerkvi.

Po končani sv. maši nastopil je vže obče znani, slavni govornik, predstojnik družbe Jezusove o. Pavišić na propovednico in v izbranem govoru — naslikal značaj, delovanje, vrline pokojnika.

Bil je pokojnik, kakor je pokazal govornik: Nedolžna žrtev svoje vesti. Ako nam bo mogoče objavimo izbori govor v celoti — v hvaležen spomin na blagega nadškofa. Za danes le nekaj potez. Resna tihota, presenečenje vlada a to glasneje govori, kakor plakanje. Stojimo sinovi ob mrtvaškem odru očeta katerega

je prerano iztrgala iz naše srede njegova — vestnost, pred nami leži — žrtva svoje vesti. Vže mali otrok, obdarjen z izrednimi zmožnostmi, kazal je ono rahljovitost, ki ga je sprejela v vseh njegovih poznejših stanovskih položajih. Zraven dušnih zmožnosti, krasila ga je vedno ponižnost in posebna ljubeznivost. Ta je bila dika Alojziju dijaku, bogoslovcu, ga ni zapustila, ko je napravil da Dunaji doktorske izpite, ko je bil profesor, kazal jo je, ko je bil v Gorici prva oseba — knez in nadškof. Branil se je visoke službe, ker dobro je poznal odgovornost, in sprejel je težko breme le iz pokorščine. — Večkrat je prosil sv. Očeta naj mu je odvzame; tako tudi kratko pred žalostno katastrofo. — Vrline, kakor jih je z mojstersko besedo opisal je nemogoče dopovedati. Veliko je povedano s tem: knezo-nadškof je umrl — ubog. Radodarnost njegovo ni poznala meje in vendar — navadno jo je poznalo le nekaj zaupnih oseb — se obdarovani ni vedel odkod mu je dospela pomoč. — Ko se je zgodilo kaj v škofiji — kdo je hitel pred križanega Izveličarja in mučil, izpraševal svojo vest — ali ni on tega kriv — on kateri ni poznal hudobije in zlobnosti. To mu je rahlo zdravje krhalo to mu je kradlo potebni ponočni počitek. Sicer pa vsak, ki je kedaj bil z njim dotiki zna ceniti njegovo izredne prednosti. Res žrtva svoje vesti — ali prijetna Bogu, ker iz pokorščine in gotovo vživa zato plačilo.

Na pokopališču.

Po govoru so blagoslovili truplo. Najprej so je blagoslovili msgr. škof Flapp; potem msgr. Sterk; msgr. Mahnič; prošt Jordan, nadškof Glavina. Nato so povzdignili duhovniki rakev in spreved se je zvršil mej petjem „Benedictus“.

Ljudstva je bilo tudi sedaj zbrana premnogo, posebno še na starem pokopališču... Škof in dostojanstveniki gredo v kapelico; rakev vzdignejo iz voza in duhovniki, zlasti oni iz dežele, katerim prej ni bilo možno, so hoteli še enkrat videti obraz svojega ljubljene nadpastirja. Na to so prinesli rakev v kapelico, jo pokrili, in pokrov zaprli s ključem, msgr. nadškof Glavina pa je molil zadje molitve: škofje so še enkrat blagoslovili in poškopili z blagoslovljeno vodo, na to pa je rakev z našim naškofom Alojzijem izginila v podzemeljskem žrhu, kjer bodo čakali sprhneli ostanki dneva plačila, katerega je pokojni nadškof prav gotovo zaslužil, kakor gotovo ga na tem svetu ni prijel!

Mi pa se ga spominjamo v srčnih molitvah, in priporočimo se mu, da bo tudi On za nas molil in prosil tam, kjer morda vže v naročju svoje ljubezni uživa njega plemenita duša večno, nekajeno srečo, mir, počitek, veselje, nedopovedno radost v rajju.

Sozalnice, ki so došle n. pr. kapitularnemu vikariju! Prosim, da vsprejmete moje narglobokejšje sočutje z Vašo žalostjo! — Dunaj:

kardinal Gruša.

Iz globočine svojega srca objokujem prezgodnjo smrt preljubljenega metropolitana. (Prosim, da javite dan pogreba).
Anton, škof krški.

K narhujši izgubi, ki je zadela nadškofijo in njo celo metropolijo, izražam svoje presrčno sozalje. Prijetna je bila gospodu Bogu Njegova duša, zato jo je tako naglo odvel.

Jakob, knez. škof ljubljanski.

Plakam nad izgubo častitega prijatelja, sobrata. Skoraj bi ne bilo toliko moliti zanj, ki je živel kakor angelj, toliko bolj pa za osirotelo nadškofijo.

Evgenij Valussi, knezoškof v Trzinu.

Sočutno z Vami sem prevžaljen vsled izgube Vašega nadškofa in vsled osirotele nadškofije.

Jožef, škof v Celovcu.

V ime vlade doposlal je sozalnico vitez Rinaldini; v ime dežele pa grof Coronini, deželni glavar; za mesto je osebno sožaloval župan Venuti in glavar Bosizio, ki sta v ta namen posetila n. pr. kapitularnega vikarija.

Objokujem smrt nadškofa svetnika. Danes sem bral zanj sveto mašo. —

Zader: Rajčević, nadškof.

Vam in prečastitemu metropolitanskemu kapitelju moje globoko sozalje in preživo sočutje s preveliko izgubo, ki nas je doletela s smrtjo našega preljubljenega nadškofa Alojzija.

Flapp, škof poreški.

Srčno obžaluje z Vami in vso duhovščino pretežno izgubo kapitelja in nadškofije ob smrtju velepobožnega nadškofa molimo mir v Gospodu duši svetega pokojnika.

Sterk, škof tržaško-koperski.

Še mnogo drugih sozalnic je došlo, kakor n. pr. iz Dunaja od prošta votivne cerkve msgr. Maršala, iz Trsta od škofijske kurije, kapitelja itd. itd.

Na realki v Gorici so v soboto končali šolsko leto. Učencev jo bilo 299; mej temi je bilo samo 57 Slovencev; 194 Italijanov; 48 Nemcev.

Naše občinske volitve.

II.

Iz vsega, kar smo v prvem delu navajali, mora biti vsakemu jasno, zakaj se nekateri s toliko vnemo potegujejo za starešinske in posebno za županske stolice. Rekli smo, da so sebičeži, kateri hočejo na vsak način priti na krnilo le zaradi samoljubnih namenov, naj imajo občine kaj premoženja ali ne.

Sedaj pa pogledimo, kako, na kak način in po kateri poti se hočejo taki povspeti do občinske vlade, ali kako se pri nas vršijo občinske volitve.

Se pred desetimi leti so se povsodi v naši deželi vršile občinske volitve prav mirno in složno. Mali posestniki so spoštovali večje in jim zaupali, ti poslednji pa niso malih prezirali in zaničevali. V vsaki volilni skupščini so volili po svojem prepričanju dobre, poštene in najposobnije može, katerim so poverili občinsko upravo. Župani so imeli zaupanje pri starešinah in občinarjih in so bili izvoljeni večinoma enoglasno. Taka sloga je dobrodelno vplivala na vse občinarje, ki so po vzgledu svojih načelnikov in zastopnikov živeli v mejsebojni ljubezni, slogi in edinosti.

A kar naenkrat je šinil v glave nekaterih „narodnih“ nemirnežev uporni duh in jih prevladal. Začeli so po časopisih hujskati zoper stare, izkušene in izvedene župane in može ter novo stranke snovati.

Od tistega časa se je začela po deželi pri vseh občinskih volitvah prava pravca gonja. Občinarji so se razcepili v stranke ki so si nadele imena Srbi-Bolgari, črni-beli, mladi-stari, gorenjodolenji i. t. d.

Vsaka stranka hoče drugo potlačiti, zatreti, uničiti in jo nadvladati.

Ob času volitve se razvija živahna in strastna agitacija, ki se poslužuje vseh dovoljenih in nedovoljenih sredstev v dosego svojega namena. Zvijaje, laži, obrekovanja niso nič nenavadnega pri takih priložnostih. Da, slišali smo vže, kako sta semtertje čestokrat tudi denar in pijača igrala važno vlogo.

Razburjenost je včasih tolika, da morajo orožniki — če ne drugače, vsaj se svojo navzočnostjo — krotiti razdražene duhove.

Znamenje časa pa je dan danes, da skoro povsod gredo v volilni boj z geslom: „črne sukne“, „farjev“ nočemo v občinski zastop.

Posledica temu je — naj zmaga vže ta ali una stranka — da nastane med prej mirnimi občinarji, mejsebojna odtujenost, preziranje, nevošljivost, tožbe, sovraštvu, mrženje in to včasih tudi mej najbližnjimi sorodniki. Ali ni to žalostno?

Pa ni še dovolj. Kjer si stojijo stranke tako srdito nasproti, je naravno, da jedna mora zmagati in druga propasti. Poražena vložki urok — večkrat iz same nagajivosti, — naj ima veljavne in postavne vzroke ali ne. Mej tem časom se seveda v strankah živahno in srdito razpravlja in debatira o zvijačah in krivicah nasprotne stranke, tudi kakšna tožba radi razžalenja časti pride na vrsto. Ako c. k. vlada reši urok vgodno, potem se prične lov na novič, le s to razliko, da je potem mnogo srditejši in strastnejši.

V nasprotnem slučaju pa praznuje zmagovita stranka svoje zmagoslovje z največim sijajem in izzivajočimi pojavi, katero doseže potem svoj vrhunec na dan izvolitve novega župana.

Velika pojedina in še večje popivanje — na čegave stroške, nočemo tu soditi — je zvršitev slavne zmage, vseh naporov in bojev.

Evo vam, dragi rojaki, sličico naših občinskih volitev, kakor se, žal, dandanes, vršijo! Jeli so nam takošne volitve v čast? Vsi trezno misleči gotovo odgovorijo z odločnim: ne!

Razun štirih ali petih občin v bližnji goriški okolici, v katerih ima nekotliko italijanskih posestnikov volilno pra-

vico, imajo vse občine slovenskega dela naše dežele izključno slovenske volilce. Da se v omenjenih občinah Slovenci odločno uprejo vsakemu poskusu Lahonov priti v občinski zastop, je razumljivo in hvale vredno.

A ni tako hvale vredno, ako se mej seboj, ko jim ne preti nobeden naroden nasprotnik, tako cepijo in jeden drugemu nasprotujejo.

In večkrat se ne gre za drugo, nego za veljavnost: mi moramo zmagati, sedaj hočemo mi „komandirati“.

Ljubi rojaki! Ne prezirajte, ne zaničujte nikogar mej seboj. Naj bo kdo še tako priprost in nizkega stanu, ako ima pa glavo na pravem mestu, ako je poleg tega tudi dober kristjan, takega volite za vašega zastopnika, in ne bode vam žal. Ne mislite pa, da, če je kdo imovit in bogat, tak mora biti občinski zastopnik, če tudi mu je vera in cerkev deveta briga. Ne, kdor Bogu ni zvest, tudi vam ne bode. Volite toraj vedno poštene, dobre, vzgledne kristjane ter popolnem neodvisne može v občinske zastope in imeli bodete tudi vestne, neodvisne in za blagor občine vnete župane. Občinska uprava bode v zanesljivih rokah. Kmalu zginejo vsi neredi in prepiri, in zopet se vrne v naše občine mir, ljubezen, edinstvo in sloga.

Cerkveni glasbenik.

Novi cerkveni glasbotvori.

I.

Te Deum super cantum populdrem IV. voc. inaequalil. aut 1 voce c. org. auctore Ant. Foester. Op. 58. Pr. 25 kr. (5 exemp. 1 fl.) Labaci, Sumptibus auctoris. — Lith. A. Klein et Comp. 1897.

Zelo srečna misel skladateljeva je bila uplesti v Te Deum povsod znan in priljubljen napev: „Hvala bod' gospod' Bogu“. Ljudstvo je tega napeva pri himnu Te Deum tako navajeno, da si ga drugačnega skoro misliti ne more. V tej skladbi se nahaja pomoč, da ljudstvo sliši na veličastno latinsko besedilo priljubljen napev; zato pa naravnost trdim, da je misel skladateljeva tudi originalna in čudim se, da že kedod pred g. Foersterjem kaj tako izvršnega ni staknil. Ta napev je priprost, gibajoc se v toniki in dominantni brez vsake modulacije; toliko bolj je znal vzorni skladatelj uteliliti mu življenje po lepi porazdelitvi besedila na posamezne glasove; da, v teku skladbe se napev nahaja enkrat celo transponiran v e — moll; s tem je odstranjena vsaka monotonija. Da se besedilo naglo izvrši, poje se na več mestih z „falsi bordoni“.

Skladeb Te Deum domačih skladateljev imamo sicer vže več, a te so navadno za pevce preutrudljive ali pa pre dolge. Omenjena prelepa skladba pa zelo lahka in kratka, da bo vsakdo ž njo zadovoljen. Na splošno mi je trditi, da je dični skladatelj znal tudi v lahkoti in priprostosti svojo veliko glasbeno izoliko in moč pokazati. Cena je pa tako nepričakovano nizka, da si vsak prevec tiskano partituro lahko kupi in zatorej ne bo treba glasov za pevce izpisovati, ker bodo lahko peli iz partiture, katera naj se vsakemu pevcu omisli. Priporočam iskreno izborno delo vsaki cerkvi v nakup.

II.

Te Deum IV voc. aequal. auctore Ant. Foerster. Op. 63. Pr. 25 kr. — (5 exemp. 1 fl.) Labaci, Sumptibus auctoris. — Lith. A. Klein et Comp. 1897.

Skladba bo izvrstno služila preč. gg. klerikom, ki bodo peli pri novih sv. mašah, možkim samostanom, semeniščanom in sploh vsem cerkvenim možkim zborom.

Kar sem trdil o skladatelju v predstoječi skladbi ponavljam tudi tu; zraven pa povem, da se bo slišala ta skladba polno in mogočno. Iz čitanja partiture se mi tudi dozdeva, da se bo na mnogih mestih čula kaj milo, tu pa tam nekako domače, efektno in vzneseno. Besedilo je po glasbeni sintaksi jako dobro pogojeno, harmonizacija je brez težkoč in vzorna.

Skladba je na splošno lahka, zelo melodijozna, homofonna; ne pomanjkuje jej tudi okusno sestavljenih polifonnih oblik, ker pri „quemadmodum“ in „non confundar“ je besedilo izvrstno kontrapunktično, celo v stesnenostih glasov (Engführungen) pogojeno. Škoda vže besedij, saj skladatelja predobro pozna glasbeni svet. Sezite pridno po tej skladbi pa pojte jo!

Fajgelj.

Aut - Aut!

Čudne, prečudne razmere vladajo v Primorju. Če upoštevamo sedajni položaj, skoraj ne vemo, da li bi gledali veselo in polni nad v boljše bodočnost, ali pa bi obupavali zroč pred seboj številne nasprotnike, ah, zgola neprijateljse predobrega, krščanskega, veleavstrijskega slovanskega življa v Primorju!...

Toda ne, ne! Naj še tako drve politično-nasprotni vrtinci in naj se še tako besno zaganja v priprosto-neznatni primorsko-slovanski čolnici stotero nevarnih valov nam sovražnih strank in stranic, mi sidra upanja ne damo iz rok! Tudi v Primorju živimo Slovani še kot narod in kot narod hočemo z božjo pomočjo ukljub vsem satanskim spletkam... ostati!!

In vendar nas skrbi naša bodočnost v Primorju! V tej iskreno-srčni skrbi pa se oziramo po zaveznikih za našo pravdo: za naše naravno-krščansko opravičene težnje.

O, hvala Bogu! Prijatelj, zaveznikov vže imamo. Odkriti pomočniki so nam za naše pravice: mej svoje šte jemo istranske in dalmatinske Hrvate. Da, zastopniki-odličnjaki obeh bratskih narodov so v zadnjem času nastopili jedinstveno pot in se složili k skupnemu, načelno-krščanskemu — odločnemu delovanju! In to je poročstvo naše boljše bodočnosti! — Oj, da bi se le kmalu uredničili naše želje!

Da, složni smo...; ali vendar i složni — skoraj osamljeni smo!!!

Resnično! Čutimo, da na Primorskem naši drugonarodni sostanovniki nečejo imeti smisla za načela pravice: zakaj dobro vedo, ko bi ta — kršč. pravica zavlada na Primorskem, bi Slovenci, ki imajo vže tako vsega od več (!) utegnili kaj pridobiti! Tega pa ne in zopet ne!!

Upali smo sicer, da bode po tistih slavnostnih dneh, ko se je zdelo, da je Badeni vendarle spoznal kričeče in narodnostno-krivične razmere na Primorskem, zavlada pravica vsaj pri vladi tudi za nas primorske Slovence.

Koliko prošelj, tožb in razkritih kovarstev naših nasprotnikov proti nam, koliko očitnih grehov vladajočih strank proti avstrijskemu domoljubju, koliko tipnih dokazov o prekoluzki propagandi na cesarskih tleh itd.

In vendar! Niti otožno-proseči glasji, ki so iz ust slovenskih doneli na uho Badeniju v njegovi omiljeni poljščini. ga niso mogli zdramiti proti dejanjskim krivicam, in ne omečiti ga za naše pravice.

Mogel je samo namigniti ob zadnjih držayno-zbornskih volitvah in nas Slovence v Primorju bi bil izpeljal iz naše krute politične sužnosti.

Ali, kaj še?! Celó od vladne mize j. iz vladne večine, kjer bi vendarle utegnili dolesti kakih drobtinic, nas hoče, kakor se zatrjuje, ravno isti Badeni na ljubo našim italijanskim in drugim framasonskim protivnikom iztisniti! — Zares ironija!

Slovansko-poljska vlada v Avstriji,

LISTEK

Kako se je ženil Peter Zlatič.

(K. Dvorjanec.)

Ni dolgo tega kar sem prejel iz prijazne goriske okolice list, kateremu je dragi prijatelj dodal to le: „Še nekedo te pozdravlja. Kaj misliš, kedo? Vgani! Ne pojde, kaj ne! Zato pa kar naravnost povem: Peter Zlatič. Večkrat me je povpraševal o tebi. Ko sem mu pa zadnjič povedal, da ti mislim v kratkem pisati, me je naprosil, naj ti izročim njegov pozdrav. In to željo sem mu sedaj srčno rad spolnil.“

Nasmehnil sem se, ko sem prebral te vrstice, potem sem se pa zamislil v preteklost in vzbujali so se mi razni spomini. Največ so se mi pa misli mudile pri tebi, Peter Zlatič. Ni čuda torej, da sem se domislil tudi tega v tvojem enoličnem življenju tako izrednega dogodka, katerega hočem sedaj pripovedovati. Ne mislim pa tebe, dragi Peter, s tem žaliti, saj tega tako ne boš nikoli bral, ker brati ne znaš; ako bi se pa vendar kedo našel, ki bi ti vtgnil to povedati, ne bodi nevoljen, ker raznašam tvoje skrivnosti po svetu, temuč potrpil in bodiva še nadalje prijatelja. —

Potrebno je najprvo, da se z našim Petrom nekoliko seznanimo.

Koščena, nekedar visoka, čvrsta in krepka postava se je pod težo let in vsled boleznj sključila. Hrbet se mu je skrivil, glava mu sili naprej; leva noga, na kateri ima hudo ranovže dolgo vrsto

primorski Slovenci pa poniževani in tep-tani kakor še nikdar preje!

Badenijevo dobo, kakor vse kaže, bomo mi primorski Slovenci morali beležiti kot dobo krivičnega, izjemnega stanja.

Menili smo namreč, da je bilo vže omajano stališče najhujšim in najjemenit-nišim našim prijateljem (!). Toda modro polo, ki so jo imeli baje vže izpolnjeno in na poti, je Badeni s presenetljivo in uprav nepričakovano sodbo o naših zad-njih volitvah in njihovih posledicah... kar naravnost raztrgal.

Prijatelji (!) naši pa trdno stojte, tr-dneje kot prej kedaj; nekaterniki pa, o katerih smo se nadejali, da pojdejo z blamažo, so ostali, blamaža pa je prihranjena tebi, ubogi slovenski rod!

Od zgoraj torej nadejanih zausnič polno in na celi črti!

In spodej?

Nahujskana italijanska masa je dr-zniša, ker ve, da ji nihče ne pride do kože.

Slovenske župane bi se bilo kmalu zaprlo; Lahji pa seveda smejo kazati svoje italijansko mišljenje, da očitno in ob patrijotičnih prilikah demon-strujejo z marjeticami, doma v zasebnih stanovanjih. Časih morda tudi kje drugod — pa s kipi Umberta in Margarite ali s soho Italije unite?!

Slovenskemu učiteljstvu in dijaštvu podtikalo se je barbarstvo pouličnih mest-nih pobalinov; a velekulturen je bil oni glasoviti huronski krik mestne fakinaže na dan 21. marca, kateri se je čul na dobro miljo na okrog!

In ubogo slovensko duhovstvo! Ko-liko podlih laži in obrekljivih natolcevanj se je smelo v zadnjem času pisati zoper č. slovanske duhovnike.

In ne samo, da se je to dopuščalo in se še zmerom dopušča blatenje stanu, ki je po svojem poklicu preodličien steber države in patrijotizma, marveč se na drugi strani brani nekatere lahkomišelnje ljudi — trgovce, obitnike, ki menè, da jim je vse dovoljeno nasproti Slovincem, kate-rih imena pa je v zadnjem času zabran-jeno javljati širšemu slovenskemu ob-činstvu!

Tukaj je torej izginilo kršč. načelo pravice gledè na Slovence in skoraj bo-mo primorani reči, da tega načela pri naših primorskih Italijanih sploh ni več najti!

So sicer nekatere stranke tudi mej Italijani, ki oklepajo škit — kršč. pravice in kat. resnice.

Tiste italijanske stranke sicer spo-znajo in priznavajo, da je italijansko Primorje na celi črti omrežila loža...! Kato-liške laške stranke se tudi bore proti nji. Zato pa se ne strinjamo z dopisni-kom v „Slov. listu“, ki po besedilu svojega spisa trdi, kakor bi bile kat. italijanske stranke naravnost in načeloma združene z framasoni... Ne, tega mi ne mislimo...

Vendar si povsem lahko razlagamo ono oistro obsodbo goriškega dopisnika v „Sl. L.“

Jasno je namreč kot beli dan, in to vedo Slovenci, pa skušajo tudi kat. Italijani, da imajo kat. načela če morda

let, se mu je skrčila tako, da se le s težavo s pomočjo močne palice šepavo pomika okrog domovja Somrakove graj-sčine, kamor je prišel še deček štirinaj-stih let in katere ne bo zapustil, dokler ga ne poneso v hladni grob. Grajščak Somrak je dobra duša. „Ako je bil pri hiši v mladih krepkih letih, zasluži, da ga imam tudi sedaj, ko so mu moči opešale.“ Tako mi je rekel, ko sva o neki priliki govorila o Petru. Suh, koščeni obraz našega Petra nima nič posebnega na sebi. Tak je, kakršnih navadno mnogo srečavamo v vsakdanjem življenju. Pre-cejšen nos, ki zvedavo gleda v svet, in še vedno bistre oči dajejo celemu obličju nekaj šaljivega in lokavega. Posebno bi-stroumen naš Peter nikoli ni bil; splošno je znano po celi okolici, da ga mati na-rava ni obdarovala s posebno razumnostjo, da ne rečem z modrostjo.

Peter Zlatič sicer ne pomni dneva svojega rojstva — saj smo v tem oziru vsi enaki —, vendar ti bo na večkratno povpraševanje, posebno če sta si kaj bolj na roko, povedal, da je pred dobrimi šestnajstimi leti videl Abrahama*). In to je vže nekaj.

Vsakedo ima svoje posebnosti, čudno bi bilo, ako bi bil Peter brez njih. Vajen vednega dela ne more mirovati še sedaj, ko so mu moči skoro do cela opešale. Če drugega opravka nima, se pa huduje nad kokošmi, ki pridno razkopavajo gredice po grajskem vrtu.

Najbolj prijetna pa je našemu Petru

*) Kedor spolni 50. leto, pravimo, da je videl Abrahama.

izvzamemo Furlanijo, prav malo zaslonbe v italijanskem življu, ki se sme po ogromni večini uštevati mej okuženo libe-ralno meštinstvo. Kat. italijanske stran-ke na Primorskem dalje prav dobro ve-do, da samè nikdar in nikoli ne bodo kos peklenškemu aparatu framasonstva!

In kaj store?!

Si mar v svoji gorečnosti za kato-lištvo iščejo zaveznikov, sobojevnikov proti loži? Mar jih morda ne najdejo? So-li tudi Slovenci na Primorskem v omrežju lože?

Doklej pojde še taka zaslepljenost? Kdo ne vé, da se vsi slovensko in hr-vatsko pisani listi na Primorskem v zad-njem času prav izrecno bore proti loži, katere eksistence v Primorju prav ta-ko malo taje in še bolj upoštevajo, ka-kor pa laške kršč. stranke!

In če naši listi niso bili in tudi še zdaj niso načelno-katoliški, (izvzemši „Pr. L.“) kaj niso zaprisegli izvoljeni poslanci slovensko-hrvatski na protiframasonsko, pozitivno-krščansko zastavo v „Slov. kršč. narodni zvezi“?!

O, da, da! Samo, če hočete, gospo-da italijanska. zaveznike imate takoj in vsikdar proti brezbožno, krivični, nemo-ralni loži!

Če jih še sedaj nimate, jih tudi nikdar zaresno! iskali niste... in jih ne marate! —

Ker pa ne marate vsopredno in složno n. pr. s kat. duhovnikom Dr. Gregorčičem in pošiljate jedinega svojega kat. poslanca v družbo masonov... pro-ti kat. duhovniku slovenskemu in njego-vim tovarišem na Dunaju; ker dalje no-čete biti slobodni poleg slobodnega kršč. narodnega slovanskega življa v Primor-ju in vas slednjič vzlic vašim narodnost-nim krivicam nasproti nam Slovincem loža vendarle preganja in pobija... iščete opore in si najdete pri — vladi!

Tukaj pa se vam vežejo katoliške roke, večkrat tudi maše katoliško-pravična usta, gluše katoliška ušesa in sploh mali-či ter uničuje vaše sicerno katoliško de-lovanje!

Dovolj sramotno in preponiževalno za slobodno — katoliško stvar na Primorskem je in ostane to: da jedo celo konservativni listi na Goriškem iz — vladnih jaslí, kar se bode prostoma se-veda tajilo, morda tudi oporekalo po — censorju Galimbertiju, kar pa je in osta-ne javna tajna! — Nū, zdaj se razume-mo!

Osamljene se čutijo...; z nami ne marajo: zato pa životarijo v vladni sta-ji!!!

Vlada pa nas Slovence mami z be-sedami; tudi laške konservativne stran-ke so polne laskavih načrtov, za „il buon popolo sloveno“; — vlada ne pride dra-ge volje nikdar do Slovincem pravičnega dejanja! Laške konservativne stranke isto-tako izgublajo čas za vse drugo, samo za krščansko - pravično organizacijo ne, češ da bi utegnula koristiti tlačenim Slo-vincem!

In, ali se n. pr. res sme ozir. more nova tržaška kršč. socialna organizacija

solnčna gorkota. V najhujši vročini bi predsedel gologlav cele ure na solncu. Gologlav pravim; Peter Zlatič namreč v domačem obližju nikoli ne nosi klobuka. Še celo v cerkev, no pa saj je prav blizu, hodi gologlav. Kar pomnim sem samo enkrat videl Petra s klobukom na glavi. Tako le je bilo.

V jeseni so orehe otepali. Peter, ki je moral biti povsod prvi, bi bil kaj rad pobival, pa se le ni prav upal v gosti orehov dež. Kaj stori? Stopil je v malo postopje, kjer so stanovali grajščinski hlapci, in se kmalu vrnil s trdim visokim klobukom, ki se je nekedar šopiril na glavi grajskega kočijaža a sedaj vže pre-cejšnje število let vživa zasluženi pokoj. S tem klobukom na glavi se Peter zapodi tja, kjer so orehi najgostejše padali. Za-dovoljno se je smejal svoji prebrisanosti, ko so debeli orehi bobnali po trdem klo-buku. —

Sključen in oslabeled stavec je sedaj Peter Zlatič, ali nekedar je bilo drugače. Močan in krepak je bil da malo tacih. In v onih mladostnih letih se mu je vz-budilo po družici življenja hrepeneče srce.

I.

Lepega majnikovega jutra sta pe-ljala veliki Samrakov hlapec Štefan in Peter Zlatič nekaj vreč žita v Gorico na prodaj. Čila konjiča sta v lahkem teku dirjala po gladki cesti. Peter je sedel zadaj, malomarno gledal za vozom se dvigajoči prah, opazoval v mesto hiteče ljudi in vozove, katere sta prehitevala, in včasih je splavalo njegovo oko tja

smatrati za krščansko, za resno social-na organizacijo?

Ne! Taka organizacija, ki prezira sedem in še več tisoč kršč. narodnih slo-venskih glasov (V. kurija) v Trstu ter dosledno ne upošteva nad 30 tisoč Slo-vencev v tržaški okolici, ni resna, ni kr-ščansko-socialna (družilna), marveč itali-jansko-ločilna prav tako, kakor demokra-tična!

O, da bi bila vsaj tako! Demokrat Učekar se ni plašil v Gorici govoriti ob navzočnosti najhujših *Carrieroceev* o *fratellanzij*: bratstvu in enakosti vseh tu-di Slovincem. Govoril pa je tako, da so mu ploskali po dotičnih narodnostno-pra-vičnih mestih vsi prisotni Slovenci...

No, res lepa ta, da se bodo morali laški katoličani učiti od demokratov od-ločnosti in nevstrašenosti v povdarjanji kršč. bratstva!

Mi slednjič radi spoznamo, da Slo-venci si želimo sloge s kat. Italijani; ali istotako bomo trdili, če bi isti uteg-nili i nadalje zavzemati prečudno svoje dosedajne stališče nasproti nam, da njim ni mari boj proti loži, proti kateri sami brez nas ne bodo prav nič opravili in še manj, kakor pa mi brez njih; da jim slednjič ni resno mari ni za vero, ni za avstrijski patrijotizem marveč edino le: „Ut aliquid egise videantur!“ (Da se zdi, da nekaj dalajo).

Italijanska stranka, ki bi hotela biti krščanska in slobodna ter ne vladna je nemožna...

O tem priča stranka „del Popolo“; kateri pač radi priznamo, da si je znal ohraniti proste roke. Ker pa ni bila in ni hotela biti vladna, Slovencev pa tudi ne iskati, je propala sè svojim glasilom. Torej „Aut — aut“.

Narodno gospodarstvo.

Iz Vipavske vinorodne doline.

Slišal sem nedavno, da se je „Pr. L.“ posebno priljubil kmečkemu stanu. To je po mojem mnenju kar naravno. Ozna-čeni krščansko socialni list namreč šiba vsestiansko in na vsej črti krivice, ki se godè veri in narodnosti, a zraven pa tudi upošteva kmečko in delavsko upra-šanje. Kmet si ne more naročevati mno-go listov ker ga vže itak tarejo davki, dolgovi itd. tako, da mu krvavi srce; zato pa se mu priljubi list, koji upošte-va njegov stan in razmotri za razno-vrstnimi nasveti sredstva, ki so spo-sobna zaceliti kmečkemu telesu zadane rane. —

Res, hlapčujoči stanovi bi morali obupati, ko bi ne bili varčni, delavni, vstrajno in neumorno se boreči za ob-stanek in za vsakdanji kruhek. Take in jedneake okoliščine so me prisilile, da si osmelim zopet nadlegovati vredništvo s sledečim dopisom.

Polje nam daje vsakdanji kruh, travniki klaje za živino, vinogradi pa veselo in prijetno krepilno pijačo, zra-ven tega pa še denar. Tisti, ki hočejo nove njive in travnike narediti ali vino-grade zasaditi, naj dobro pomislijo, kje, kako in s kakim pridom. Naši pradedje

gori na strmo Sv. Goro, kjer tako radi iščejo romarji iz vseh krajev pomoči pri ljubi nebeski materi, devici Mariji. Kar se voz vstavi pred veliko hišo poleg ceste.

„Čakaj, Marijanica, se boš peljala. Kaj bi hedila peš, ker lahko k meni pri-sedeš, nagovori Štefan mlado deklico, ki se je pred hišo poslavljala od matere.

„Saj res, stric“ pritrudi dekle.

„Glej no, kakor nalašč“ se oglasi mati Gričarica na hišnem pragu.

„No, Peter, gani se, gani in poma-gaj Marijanici“, opozori Štefan ne po-sebno prijanzno Petra. Ta pa si ni dal dvakrat reči. Ko bi trenil je bil pri Ma-rijanici, vzela košarico in jo posadil na voz, potem se pa prijel z levico za ro-čico in nastavil žuljavo desnico, da je dekle stopilo na njo in si pomagalo na voz. V kratkem je sedela Marijanica poleg svojega strica.

„Srečno! Pa dobro opravi“ je še zaklicala Gričarica svoji mladi hčeri in voz je zdrdral proti Gorici.

Peter se sedaj ni več zmenil ne za ljudi, ne za lepo v novo, zeleno in pisano obleko odeto naravo. Nepremično je gledal v brdsko Marijanico in se zadovoljno smehljaj.

„Kakšen opravak pa imaš v mestu, Marijanica?“ povpraša Peter.

„Nekaj malega bom nakupila, Peter; drugega nič posebnega.“

„Marijanica, ti si tako dobra, kupi še meni kaj malega“, prosi Peter in sla-dak smeh se mu je razlil po obrazu.

„Sam greš v mesto, pa mene pro-

stari Slovani zažigali so gojzde, da zgoré in si potem njive in travnike naredé. Tako delajo dandanes menda v Ameriki. . . Nu, človeška dobičkaželjnost, trgovinska lesna obrt v rokah oderuhov in pijavk našega naroda je Goriško, izimši hribe, vže opustošila in si tvorila v vgodnem času kapital. Kje so kraški, vipavski in briški gozdi? — V vinorodni Vipavski dolini, na skalnatem Krasu in v osovinih Brdah si gotovo ne moremo gozdov požigati in z vpepeljenimi tvatinami njive in vinograde gnojiti in izboljšavati, pač pa moramo *vlado podpirati in pogojz-dovanje pospešiti*.

S tem bomo vsaj nekoliko zajezili burjo, ki nam sicer utegne še to zemljo izgrabit kar jo imamo.

Naši hribovci pa gredo preveč v žrelo lesorezcom. Svetoval bi jim, da počakajo svetovnega prometa. Ko se zgradi železnica, povisa se gotovo cena hrastov smrek, orehovi debel, mecesna itd.

Pri nas pa na Vipavskem, kjer imamo le bolj njive, travnike in vinograde treba, da jih predružačimo, prevstrojimo in izboljšamo. Pričeti moramo z umnostjo in s premiselkom.

Nobedne pediti zemlje ne smemo pustiti prazne in brez dobička. Kmezi bajé še celo na vodah stvarjajo lepe rastinjake. Njihove dežele so neki tako lepo obdelane, kakor raj. Od taciš se imamo tudi mi kaj učiti. Pri nas je neizrečeno veliko *neobdelanega* prostora, ki nič dobička ne dá ali pa celo jako malo. Koliko pustih bregov! Koliko močvirjev! Kjer bi lahko z malimi žrtvami lepe njive in travnike zasadili posebno na občinskih ali srenjskih pašnikih. Kjer je svet še nedolžen, koliko sadnega drevja bi se dalo nasaditi, požlahtniti in prinášalo bi veliko dobička!

Francozi so si iz po trtni uši uničenih vinogredov napravili in zasadili nove po najopustošenih, peščenih, uši vkljubujučih krajih, da se sedaj vspenjajo in porajajo krasni vinogradi.

Pred vsem treba je toraj lego dobro prevdariti, kajti od lege je večkrat odvisna rodovitnost ali nerodovitnost. Hodourniki, potoki, reke in druge deročé vode napravljajo njivam, polju in vinogradom mnogo škode. Bi li ne bila pretna in izvršljiva misel vrediti, regulirati tok voda tudi na Goriškem: namreč tok Soče, Ipave, Idrijce, Cerknice, Bače, tam kjer se provzročujejo izdatne škode. Z veseljem pozdravljam sproženo misel, da se namerava hodournik takozvani *Lijak* urediti umetnim potom, da ne bode več od Šempasa po vogerskem, prvaškem in renškem polju delal toliko škode vinogradom, njivam itd. Za nas Vipavce je trtoreja takorekoč bistvo in glavni činitelj poljedeljstva; zato preziraje vse drugo osmelim si pripomniti nekoliko točk in nasvetov o trtoreji. Slabi vinogradi so ali prenizki, da radi pozebejo, ali v odsolnčnih krajih ali v mrzli ilo-

5) Blaža Lenassija, koji plavi drva po Soči, samo da ne dá hribovskim voznikom zaslužka za itak podsrmatno ceno kupljenih drv.

Op. pisat.

siš, kako je to? No, pa ti bom vse eno nekaj prinesla, če si kaj priden."

"Priden pa priden" pristavi Štefan "priden, priden — pa še kakó, seveda — pri skladi".

Peter je umolknil; in ni mu bila všeč Štefanova opazka. Tudi Štefan in Marijanica nista mnogo govorila.

Naglo so bili v predmestju. Deklica se ni hotela s takim vozom voziti po mestu, zato je pri prvih hišah stopila z voza. Peter jej je podal njeno košarico, pogledal jo kar največ prijazno in rekel: "Pa ne pozabi na dano besedo".

Peter je bil tisti dan jako zamišljen, nobeno delo mu ni šlo od rok, vse kar je storil, je bilo narobe. Štefan se je temu čudil in se hudoval nad njim. Ali Peter se za vse to ni dosti zmenil. Njegove misli so se mudile le pri Marijanici, pa sam ni vedel zakaj. Nekaj od sedaj neznanega, sladkega in vendar negotovega je čutil v svojem srcu. Tudi večerja mu ni dišala; parkrat je zajel, odložil žlico in šel na vrt. Položil se je v mehko travo, gledal v jasno nebo ter prešteval svitke zvezde, ki so tako ljubko migljale visoko gori na nebu. Pri tem se je čutil samega, zapuščena. Nikogar nima na svetu. Starišev ni nikoli poznal, brata ali sestre ni imel. Milo se mu je storilo, ker je sam, tako sam! Tedaj mu je pa zopet ušla misel na Marijanico, ki je tako dobra in prijazna, vsi drugi pa tako osorni. Premišljal je in premišljal, in zasvetilo se mu je nekaj v glavi. Razveselil se je in tiho sam pri sebi spregovoril: "Nič več ne bom sam, oženil se bom, Marijanica bo moja žena".

(Dalje).

vici, ali v preobilni ne redilni kremenini in v pesku ali pa sploh opustošeni in opuščani.

V prenizkem kraju se branijo mraza, če se ondi take trte izmečejo, katere so bolj vodene narave n. pr. lipna, lipic, podbevic, kratkopicelj, debela belina in mehka črnina. Boljši pa je javortična, zelenika, drobna belina itd. ki so manj vodene in ne pozebejo rade. Mraza se trte tudi obvarujejo, če se v jeseni precej potrgatvi od kolov odvežejo in na tla položé; če se z listjem pokrijejo ali pa če se semtrtje malo s prstjo obsipljejo. Take trte malo pozneje poganjajo; ko pa gorkota nastopi se to potlej nič več ne pozna. Če ima pa vinograd odsolnno lego t. j. proti severju, je — vkljub temu — še lahko dober, če le ni preveč v senci. Če ima svet dovolj apnenega laporja in nekoliko kremenca in malo ilovce, da se vse jedno zlahko in dobro vino. Če tudi narave ni brzo v prvem letu pitno in okusno, vendar se potem naredi. Če pa je preveč v senci in posebno v debeli mrzli ilovci, je boljje vinograd opustiti ter grmovje in les zasaditi.

Toliko za danes. Jaz sicer nisem merodajen; ali pisal sem iz dobre volje in pa, da bi se še kdo drugi oglasil!

„Delavec“ - „Svoboda“ - pa „Prim. List“.

Ni vredno puliti se za posamezne besede, stavke in zavijanja v odgovoru v „Svobode“ 6. št. — na naš dopis „Pod-kolškim dopisnikom“.

Proti tako podlemu orožju, kakor je rabi „Delavec“ in „Svoboda“, je pravi odgovor-preziranje. Ko ne ve dopisnik drugače si pomagati, molči ali zaluča za nami „laž“, večkrat olepšano z značilnimi pridevki. Zadnjič: „grda katoliška laž“. Skoraj vsak dopis izdaja izdajatelja „laži“.

Na zadnji dve očitaciji, „laži“ odgovarjamo, da dopisnik še ne ve: kaj je laž, in mu je to le priljubljeno poleno s katerim udari rad nasprotnika. „Lažnik mora imeti dober spomin“ pravi „Svoboda“; to bi tudi mi pripravili našemu prijatelju. Spominjati se mora besed v 11. št. „Delavca“ — „Najbolj neumno ulogo je igralo učiteljstvo“... in „Goriški učitelji so pritekli v velikem številu kot volilni možje na pomoč Gregorčičevej politiki, katero imajo na vajehtih avstr. škofje — najhujši nasprotniki sedanje ljudske Šole (laž ka-li?)“. Da so goriški učitelji malo zavedeni smo (Kdo?) vže davno vedeli, a da bi bili zmožni takega postopanja, se nismo nikoli nadejali. *Kako bodo učili druge logično misliti, ako tega sami niso zmožni?!* — Ali smo lagali, ko smo rekli, da „Delavec“ smeši učiteljstvo?

A to je le postransko; glavna borba je za kruh in vero. Dobro ločimo prvič učiteljstvo od dopisnikov v „Delavcu“, zato ne mečemo vse v isti koš. Dopisniki v „Delavcu“ bi po eni strani radi se smatrali za učiteljstvo, po drugi jih je pa sram, ako jim očitamo, da jih poznamo. Ako je res vse učiteljstvo enako dopisnikom mokraških listov, mej tem ko mi mislimo, da so le nekateri, katere poznamo — je to *zmota*, osodepolna zmota — za naš narod, nikakor pa laž. — Vendar upamo, da se naše učiteljstvo ni tako spozabilo, tako globoko padlo. Čas bi pa vendar bil, da se oglasijo možje, kateri ne prisezajo na mokraški evangelij, ker tako mora trpeti le vglad stanju. Na dan se svojim prepričanjem. Omenjeni kliki velja naš boj ne učiteljstvu.

Vže zadnjič smo trdili, da nikakor nismo nasprotni učiteljstvu in zboljšanju njih gmotnega stališča, kakor se zastoj trudi dokazati naš „prijatelj“ v „Svobodi“. Poslušajmo njega samega vzornega „lažniko-tvorca“: „Da bi „Prim. List“ bil kedaj proti učiteljstvu, hoče še dokazov. Prav! Vse slovensko učiteljstvo se je že izjavilo in se deloma še izjavi proti Ebenhoch-Dipaulijevemu šolskemu (oprostite da popravljam take slovnične kozle) — predlogu v državnem zboru. In „Prim. List“? Govorite gospoda, da slišimo. Kaki prijatelji šolstva in učiteljstva ste!“ — Kaj mi to dokaz? Prosim ne smešite se.

Vsak kdor ima sploh kaj razuma in poštenja ve, da govorimo o gmotnem stališču. Ali je Ebenhochov predlog *proti* boju za kruh. Mi menimo nasprotno, ker daje omenjeni predlog večji delokrog deželni zborom, kar mora vsak učitelj tudi želeti. — O Ebenhochu omenimo še spodaj nekaj.

Dobro ločimo drugič boj za zboljšanje — za kruh, od boja proti klerikalizmu, kršč.-socializmu, proti — veri.

To pravite tudi vi: — „vere“ ne tipimo pomanjkanja, pač pa vsakdanjega kruha. — Dobro! Ali je pa to res pri dopisnikih tako? Ako gledamo, najdemo pač boj proti klerikalizmu, nikjer pa boja za kruh. Prosim, prečitajte še enkrat dopise iz Goriškega. Kolikokrat je omenjeno vaše gmotno stališče? Le takrat, ko je rabite kot pretvezo v boju s klerikalizmom. — Iščete najkrajšo pot, pa ste jo, kakor se kaže zase tudi — našli v socialni demokraciji. To naj bi bila najkrajša pot? Vže zadnjič smo rekli, da je v bistvu demokracija učiteljstvu nasprotna. Ali se bo učitelj primerjal delavcu trpinu? — Kako bo tedaj ta pot — najkrajša pot do zboljšanja?

Se posebej pa med našim ljudstvom ni to najkrajša pot. Zakaj? to dobro ve sam dopisnik, — ve vsak. Med našim ljudstvom je edino mogoč zdrav kršč. socializem. — Ali tega, kateri bi bil najkrajši se g. dopisnik boji. Zakaj? Drugega vzroka ne vidim kakor, da se imenuje krščanski Mislim, da je to jasno: Tu boj delavskih-stanov za zboljšanje, — tam boj delavskih stanov za zboljšanje — v tem ni razlike; tu Kristus se svojimi resnicami, tam Antkrst se svojo — revolucijo — kaj nas leči? Mislimo dalje, da je najkrajša pot tam kjer se vže dela, — kjer so vspehi: „Z njih del jih bode te spoznali“. — Koliko lepih — v spehov ima vže kršč. organizacija na Slovenskem! O tem piše Svoboda nastopno:

„Dobro nam je znana krščanskosocijalna stranka na Kranjskem in drugod, vemo tudi za njeno glasilo; ja močno, močno dvomimo za čistost namenov, kajti javna tajaost govori, da je nova krščanskosocijalna stranka le pogreta rihta stare klerikalne stranke in nič drugega. Nova stranka rabi tudi novih sredstev, a nameni so menda stari. Mogoče, da se motimo, a prepričani nismo. Tudi krščanski socializem ima dokaj dobrega, sicer bi ne bil več socializem, in kar je dobrega, pa pameten človek ne zametuje, naj že prihaja od koderkoli hoče. Tudi mi se vprašamo: po kateri poti? V Rim vodijo vse poti — pravi pregovor. Kateri je najbližja, nam pove geometrija, rekoč: prema črta je najkrajša. Ali bodi socialnodemokratska, ali krščanskosocijalna stranka po najkrajši poti — kdo vé?! Ako bi bilo to znano, potem ga ni človeka, ki bi jo ne udaril na pravo pot, sicer bi bil bedak?“

Na to odgovarjamo. Z „menda“ se ne borimo; dela govore. Drugo je podlo sumničenje. Naj rajše dopisnik pomisli kaj delajo demokraci! Na Dunaji v drž. zboru so pomagali germanskim kričačem, da se je z divjanjem zapravilo četrtilijona goldinarjev, vsako resno delo pa prepregilo. — Kaj delajo pri nas? Nikjer ni videti resnega dela, povsod le hujskanje proti krščanskim strankam, smešenje in sumničenje.

Torej: najkrajša pot naj bi bila, ko se seje seme revolucije, ko se neti ogenj prevrata? Res to seme vrženo v godna tla, v bedo trpečega ljudstva naglo vskali, ali le v nesrečo — uboega ljudstva.

Ta pot je najkrajša in najspodobniša edino le v to da se ljudstvo pripravi ob vero, in da marsikomu ne botreba skrivati svojega brezversta, kakor je mora sedaj — radi ljudstva.

Dopisnik pa hoče imeti dovolj vere — je kristijan, je katoličan. Za kristijana je ona pot merodajna, katero je začrtal Jez. Kristus — naš Bog.

Gotovo je, da je soc. demokracija proti Kristusu-Bogu; v bistvu, stremiljenju, sredstvih, voditeljih in glasilih: v vsem brezverska. Kdor je tedaj v socialno-demokraciinem taboru, dopisuje, podpira njih liste, širi njih nazore — je proti Kristusu veri. — *Naj bi bila ta pot gotovo najkrajša, je kristijanu nemoralna, ker neverška, tedaj — nedovoljena!*

Koliko vere pa more imeti mož, kateri podpira list, ki je tajil najviše resnice naše sv. vere, tiral v blato najsvetejše reči? Tak mož res v takih listih, po taki poti ne išče kruha, katerega ima premalo, pač pa prodaja in izdaja svojo vero, katere ima seveda — preveč!?

Sv. kat. vera (ne „vera“, kakor hoče dopisnik) ni tako postranska, da bi se smelo jo prezirati, da bi se smelo delati tudi *proti* njej, da celo jo drugim ukrasti, da so potem dotičnim orožje, da pridejo do kruha. Tudi boj za kruh je podvržen morali in veri. Tudi tat, dela za kruh in sicer po najkrajši poti in lahko tudi vpije v svet, da ima vero, ali ga pa opraviči — demokratska morala?

Krščansko pravoslovje ga ne. Omenili smo vže Ebenhochov solski predlog. Dopisnik ga je pripeljal v boj zoper nas. On je predlogu nasproten, kakor tudi mnogo drugih. V isti številki

Svobode na prvi strani je bil pa nek drugi dopisnik odkritosrčniši in odkrito je povedal, zakaj je proti predlogu. Kaj hoče tedaj ta predlog? — Sliši delavec sliši kmetič, kateri plačujes 65 odstotkov šolskih naklad, kaj hoče Ebenhoch —; sliši in strmi, kaj hoče peščica učiteljev v prijateljski zvezi demokratov, judov, liberalcev vseh barv pod vrhovnim poveljništvom lože! potem sodi sam. Pod krinko boja za kruh vero spodkopujejo in so izgubili pomen svojega vzvišenega poklica.

O naših šolskih razmerah bomo tako imeli še priliko govoriti zato omenimo za danes le malo. Naša Avstrija ni še sicer tako globoko padla kakor druge države — vendar je tudi pri nas liberalizem dobro vzcvetel. Židovsko-liberalna večina je neomejeno vladala in skovala zakone po svojem srcu, zakone, kateri naj bi polagoma kat. cerkev vničili v Avstriji. Največega pomena med njimi je gotovo — šolski zakon, mejverski ali bolje rečeno neverški zakon. Dobro so možje vedeli, da onega je bodočnost, katerega je mladina. Zdaj gre setev teh zakonov vže v klasje. Ljudstva so se zdramil in zahtevala popravo zakonov. Nekaj se je celo doseglo. Ali resno predelanje zakonov je vedno preprečila vladajoča, vsemogočna liberalna večina in njeni oprode. Najboljši janičarji, kateri se vpirajo zboljšanju so izšli iz te šole. Njim je še sedanja šola v verskem oziru predobra. „Svoboda“ jo imenuje radi tega nazadnjaško, ker milostno dovoli, da je mej predmeti tudi kršč. nauk, če tudi le eno ali dve urici na teden. Dovoljenje pa postava, da kar, večkrat obsovrtaženi veroučitelj zida v svoji uri, drugi cel teden rušijo, saj sloni zakon na krivoverskem načelu: „Znanost in nje predavanje je prosto“. — Katoliški zastopniki kat. narodov hočejo sedaj, ko je sramotno propadla lib. stranka, katere je opeharila narode, priboriti kat. ljudstvu kat. šolo; hočejo podreti lib. šolske zakone, skrpane po framasonskih vodilih. — Glavna stvar, katero hoče Ebenhoch in tovariši je, da dobe šole deželni zbori v svoj delokrog, da dobi svojo pravico v šoli tista, ki je prva poklicana, da vzgaja narode, kat. cerkev, da njeni nauki prešinjajo vso vzgojo in učenje.

Da se nekateri učitelji krčijo, dobro vemo. Vemo, da bi marsikdo najrajše videl, da bi bolje danes, nego jutri izgubil zadnji duhovnik iz šole. Mi se temu ne čudimo. Saj so otroci onih zakonov, in naših zahtev ne razumejo, ker so večinoma v istih liberalnih šolah vzgojeni in otrovljeni. Slepici so in slepih voditelji. Za take velja: „Oče odpusti jim saj ne vedo kaj delajo“. Kakor zadržijo liberalni sobratje Nemci in drugi po liberalnih shodih in časopisih, strokovnih in nestrokovnih, tako ponavljajo po drugih krajih — verni mameluki, saj drugače bi bili nazadnjaki, v slutstvu — klerikalizma. Klerikalizem je geslo, katero družji vse sovraze kršč. imena. Zato se ni čuditi, da bo toliko prahu v vsem Izraelu, obrezanem in neobrezanem radi tega res skromnega predloga. Kat. ljudstva hočejo Ebenhochov predlog: branijo se ga židje, liberalci, framasoni in demokratje. Sodopisnik našega prijatelja v Svobodi pravi o tem tako-le:

„Da se pa ta klerikalni ideal ne bode nikdar uresničil, za to bodo poskrbeli organizirani delavski bataljoni. Delavci imajo gotovo več pravice do šole, nego župniki in kapelani. Delavci vedo, ako se njihove otroke že v mladosti muči z nerazumljivimi in popolnoma nepotrebnimi dogmami, da to svobodnemu razmišljanju otrok škoduje. Klerikalci lahko po sebi obračajo histerične nune, nikakor pa ne delavce, ki z bistrim očesom opazujejo današnje družabne razmere. Delavci bodo vsak nazadnjaški napad na šolo z vso silo odbili, naj pride od katerekoli strani.“

Mi pa pravimo: Ljudstvo bo govorilo, katero krvavo vzdržuje šole, ono bode sodilo; govorili pa bodo tudi možje učitelji, govorijo pa tudi vže vspehi brezverske vzgoje. Za danes bodi dovolj.

Da bi ne vedeli, kdo so isti, bi drugače govorili. V čast dobrim učiteljem nečemo. Le na času bi bilo, da bi se dobri življi mej učitelji zganili, da bi pokazali, da se ne boje peščice, ki si tako samooblastno privzajajo vse pravice častitega učiteljskega stanu, katerega mora vsak spoštovati, čislati in upoštevati.

Kaj so prostomisliitelji?

Prostomisliitelji, o katerih večkrat čujemo ali beremo, so ljudje kateri menijo, da smejo svobodno misliti brez ozira na

vero ali moralo torej tudi preko njiju in proti njima!

Ali prostomislitelji se ne zadovoljujejo samo s tem, da svobodno — prosto mislijo in vse spoljubno presojajo, marveč hočejo tudi svobodno delati!

Zato pa taki svobodnjaki (liberalci) niso pravi kristijani, ker taki morajo misliti in delati jedino to, kar Bog hoče! — Toda kaj Bog, kaj zapovedi in moralna za prostomislitelje?

Njim je vsaka vera *jednako pravna* in za izveličanje *jednako veljavna*. Oni menè, da to je vse jedno si li te ali one vere: zadostuje le če si pošten! Iz tega pa sledi, da je pač vse jedno biti *malik* ali *kristijan*, moliti *Jupitra* ali *pravega Boga*. Vsejedno torej darovati *malikom* ali pa *nekrvavo* daritev, katero je J. Kr. sam postavil...

Torej: vsejedno služiti *resnici* ali *laži*!

Ali ni tudi pri nas vže številen broj prostomisliteljev nižje vrste. Ali ni mnogim tudi na deželi vse jedno iti k sv. maši v cerkev ali pa polegati in se pogovarjati zunaj; v cerkvi moliti ali okoli zinjati in svobodno misliti; prinesiti molitvenike in rožni venec ali pa nič; krščanski zakon ali civilni, živalski na vero ali konkubinat: kaj ni to po svobodnih mislih zlasti mnogih naših Aleksandrijskih izseljenk in slamatih vdovcev vsejedno? Kaj to? popoldanska služba božja v cerkvi, ali pa krogljanje v gostilni in kvaritanje po krčmah za časa molitve je vse jedno! Ah, kam je zabredel sedanjí uporni vek! Zahteva svobodo, enakost pobratimstvo na vsej črti, pa bode razrušil vse slojeve, ako se odločno, pravično in nepristranski v bran za pravico in resnico, ne postavi pravi, zdravi krščanski socializem! Zato le: „*Sejmo, sejmo semena; Golgotskega slemena!*“

Dopisi.

Iz Sempetra. Vže nekaj časa sem vam nisem nič sporočil iz naše lepe vasi. Morda ste menili, da je pri nas vse zaspalo: gospodarsko in kršč. narodno socialno? No, le bodite prepričani da temu ni tako. Res je, da naša posojilnica lepo vspeva tudi v zadnjih mesecih, še lepše pa hranilnica. Ljudje zdaj ne rabijo toliko posojil, pač pa imajo prebitke ozir. skupičke od prodanega krompirja, galete, pšenice itd. Zato se ni čuditi, da smo zadnji čas veliko več hranilnih vlog sprejeli, kakor pa izdali posojil. Vendar pa naj tu opomnim, da se mnogi nikakor ne zanimajo za naš zavod tako, kakor bi se morali, potem ko bili tolikokrat poučeni. So, ki menijo, če nimajo vložiti vsaj 100 gld., da se ne izplača; dalje tudi trde, da nečejo „sekirati“ za vsako malenkost oziroma delati napotje vsakih 14 dnuj. če bi takoj po vložitvi utegnili še pred mesecem rabiti in iztegniti.

Mi pa, rečemo, da to so le prazni in ničevi izgovori. Kdor meni, da sme prinesiti le od 100 gld. naprej vložiti, ta ne pojme prav nič bistva in namena Reifeisnovih posojilnic. Kako malo kmetov je takih, da bi utegnili dejati na stran kar po stotake! In ostali? Naj pustite desetake in petake ali tudi tolarje doma, da se jih ob priliki poloti skušnjava in jih menjajo: drobiž pa, ki je okrogel, poteče... t. j. potrosijo? Ne tako! Kdor ve, da denar doma ni vselej varen, da v skrinji zopet prav nič ne nese, ta bo nesel tudi petak hraniti. In to je na sploh velikega pomena! Č. bi n. pr. 100 kmetov imelo vsaki po par desetakov na strani in bi jih, češ, ker se ne spleča tako malenkost vložiti, obdržali doma, bi bilo zgubljenih ne par soldov obrestij od par desetakov, marveč goldinarji obresti od vsote: t. j. od tisočakov! Iz malega raste veliko...

Zato le prinašajte tudi male vsote in zneske!! Če bi ne utegnile posamnimdom roditi in nesti Bog ve koliko več, kakor pa doma v skrinji na podu, bode pa nesla vsota takih malih vložkov — hranilnici, ki nalaga odvisni denar pri drugih denarnih zadrugah... in sicer v zadnjem času pod jako ugodnimi pogoji na podlagi (conto corrente) t. j. tekočega računa. Hranilnica bi bila torej jako prikrasana, če bi zavladovalo načelo: da manj kot sto se ne izplača vložiti.

Tudi deset, pet in še manj se izplača, ako vsi ali mnogi store...

Če ne bo za posamezne stranke znatnega dobička, bode pa za hranilnico, ki je skupna last in imovina vseh združnikov!

Onim pa, ki se boje „sekirati“ za vsak znesček in vsako toliko dnuj povemo: da dokler se jih vabi in prosi k temu sekiranju, naj le sekirajo spoljubno... Kdor ma kaj smisla za gospodarski napredek

kmečkega ljudstva, ta bode vsikdar z veseljem postregel. Upamo pa, da je bilo načelnštvo naše posojilnice in hranilnice vsikdar še postrežljivo.

Kdor ve dalje, da kapitalisti in skoraj vsaki vaški botegar svoj denar dan za dnem obrestno nalagajo če tudi le po par odstotov po Clearingovem načinu itd., tega bode veselilo, kedar bo videl, da se tudi kmečki denar, t. j. sad trgeda dela množi... Ko bi se ves kmečki in sploh delavski denar dan za dnem obrestno nalagal, bi se zdato in vsaj posredno zajezila kapitalistična povodenj!

So tudi drugi, ki se boje, da ne bi v kratkem rabili denarja in ga ne mogli takoj prejeti. Tudi ta bojazen je prazna in sredi votla. Naša hranilnica ima sedaj t. j. v pol leta nad 20 tisoč prometa in je imela priliko izplačati kar naenkrat znatne svote od 500 in 750 gld... Strankama se je izplačalo v dveh dneh, ker v tolikem času prejmemo denar iz Ljubljane; zdaj pa bi utegnili izplačati v znesku do 1000 gld. tudi še isti dan in brez prejšnje odpovedi na podlagi posebne pogodbe z Montom z dne 14. junija 1897. sub 396; po kateri se nam je dovolil tekoč račun do 1000 gld.

V tem slučaju se napravi stranki pobotnica za zahtevano svoto in na njo se ji izplača na Montu denar! To je nekaj prav važnega. Poprej je namreč hranilnica mogla obrestnosno vlagati, a le na pol meseca t. j. dnevi mej 1. — 15. in pa mej 15. — 1., če se je vlagalo v njih, so bili izgubljeni za obrestovanje.

Zdaj pa vložimo, kedar hočemo, in se nam do 1000 gld., kar je za Reifeisnove zavode z zmerom se pretakajočim denarjem — velika svota — obrestuje od dne vloge!

Če se tedaj prej ni izplačalo niti za vlagatelja niti za hranilnico vlagati le za 14 dnuj mej mesecem, se izplača sedaj za hranilnico vloga tudi za en teden... ker se še isti dan obrestnosno naloži... Tako bi bila naša hranilnica v tem slučaju preprečila vsak izgovor.

Komur je kaj mari, da vspeva skupen denarni zavod, ta bo storil, kakor smo mu tukaj svetovali. Ker pa se moramo o večini naših združnikov prav pohvalno izraziti, le hoteli smo naznaniti, da bi bilo lahko še bolje, kakor je!

Torej, naše geslo: denar ne bodi mrtev niti en teden! Vsak sold, ki ga rodi vložena glavica (kapital) ali vlagatelj neposredno ali posredno po hranilnici (ki je od vseh združnikov) naj se smatra za *soldata* v boju za osvobojo kmečkega in sploh delavnih stanov nasproti kapitalizmu!

Iz goriske okolice: Vže parkrat smo poročali v „P. L.“, kako naša okoličanska mladina napreduje v narodnem petju. Reči moramo, da je bilo prošle mesce navdušenje v tem oziru tako, kakor morda nikdar doslej ne! Skoro v vsaki okoličanski vasi so se ustanovili ozir spopolnili pevski zbori, ki so se pod spretnimi voditelji v kratkem času pričeli mnogim, prelepim narodnim pesmam. Zanimanja za petje je bilo tim več, čim gotoviši so bili pevci, da bodo kmali mogli nastopiti javno na raznih narodnih veseljih...

Ali varali so se...

Veseliče so bile prepovedane, izleti se niso dopustili in naši mladeniči so ponekodi izgubili veselje učiti se peti samo za pod „lipo“!

Mi pa bi resnično in močno obžalovali, če bi čez mesec dnuj, ko se bode vendarle utegnulo odpraviti zdajno nezasluzeno izjemno stanje za gorisko okolico, ne bilo nikjer izvežbanega zbora, da bi nastopil in s častjo vršil svojo nalogo na narodnem stavljju. Zato pa tem potom vsem društvom v goriski okolici prav topla na srce pokladamo, naj se še začasno pripravljajo da bodo mogla nastopiti...

Mesca avgusta bode prav gotovo mo goče prirediti veselice kakor se nam je zatrjevalo z verodostojne strani. Da bi goriska okoličanska narodna društva imela še naprej počitnice, ko nam toliko treba narodnega navduševanja... menimo, da ne bi bilo prav...

Torej, na delo! Pevske vaje naj se povsodi z nova započno in pridno obiskujejo!!!

Bodo naj nam v zgled neumorna tržaško okoličanska pevska društva! —

Iz gor. Prevzvišenega in preljubljenega našega nadpastirja torej ni več med živimi! Oj, kako nepričakovana, pretresljiva je bila ta novica za nas gorjane. Verjeti nismo mogli žalostni tej vesti, verjeti dolgo nismo hoteli! In vendar je bilo res! Ni ga več mej nami... Pa naj vam mar sedaj štejem solze, ki so z duhovskih očij rosile na odprti grob preblagega in preljubeznivega duhovnega očeta? Naj mar naštevam razne dokaze

sočutja in ljubezni, kakor se kaže v teh žalnih trenutkih mej našim dobrim ljudstvom, ki je ljubilo, in še ljubi svojega bivšega nadpastirja!

O da, vsa podla natolcevanja, vse zvite kovarije, sumničenja, hinavska podtikanja in obrekovanja, ki so se v zadnjih mesecih trosila v svet proti osebi prevzvišenega pokojnika, vse to ni moglo omajati globokega spoštovanja in iskrene ljubezni, kakor jo je vsikdar gojil naš verni narod do svojih škofov..., kaj še le do svojega rojaka — škofa — svetnika Alojzija!!

O, da! le plakaj, vroče plakaj, slovenski rod primorski za pokojnim škofom, ki se je čutil tvojega tudi po rodu!

Odlčno pa zavrne onega, ki bi se drznil trditi, da za te ni imel srca! Da je bilo njegovo srce tudi v krščansko-narodnem pogledu — zlato in njegov značaj tudi v tem oziru neomadeževan, bo pričal enkrat prav gotovo pred obema narodoma v deželi Oče vseh narodov — Bog!

Naj tedaj vsaj zdaj ob grobu prevzvišenega pokojnika umolknejo vsa drzna, satanska klevetanja, katerih pravični Bog prav gotovo ne bo pustil nekanjenih!!

Mi pa slednjic rečemo, če se je moglo gorostasnih lažij nakvasiti o vzornem pokojniku nadškofu, kako nesramno bi se utegnilo še le kovati javno mnenje o kakem drugem!

Za to pa molimo, iskreno molimo za večni pokoj pokojniku, a vmes tudi srčno prosimo za njemu vrednega naslednika, ki bo po božjem srcu Njega, ki je vse narode tako ljubil, da je dal za nje zadnjo kapljo krvi!

Iz Kormina. Dragi Pr. L! Čudil se bodeš, da dobiš novico, prav izvirno in še nikjer ne natisnjeno novost iz Kormina, kaj ne?

Pa nikar se ne prevzemi, kakor bi morda cel Kormin ali vsaj znaten del Kormincev bil prijatelj Pr L. Ne; glej; na poti sem bil po oprasku in ravno sem hotel ustopiti v poštni vlak do Gorice; kar me presune robato - glavna opazka nekega kraljevo-italijanskega možičelja: No voio questi d' Austria; voio nostri zigari d' Italia! — Kupoval je smodke in tirjal italijanske. Dotična prodajalka na postaji mu je pametno odgovorila: Noi siamo in Austria! Na-to pa je Italijančič kar zarohnel in vskliknil tako na glas, da ga je prav gotovo slišal tam prisotni policijski komisar: „Merda Austria! Spudo ai zigari d' Austria!“ Da bi bil storil kaj takega kak Slovenec, bi se bilo takoj brzojavilo na Dunaj in alarmovalo vse mesto! —

No za Laha je zadostovalo, da se ga je upražalo po imenu, katerega pa seveda ni bil neumen povédati — potem pa se ga izpustilo v Avstrijo služiti si polente, katere že menda ni najdel doma. Če hočete priče, Vam postrežemo!!

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. Mil. nadškof Glavina posvečeval bode prihodnji teden ljubljanske bogoslovce namestu boleha-jočega prevzvišenega knezonaškofa. — Na Rakeku je ogenj vpepelil parno žago tvrde Feltrinelli. — Strela zažgala in upelnila je pohišstvo Jan. Jenc na Gori čici pri Domžalah. — Kranjska kmetijska družba je izvolila podpredsednikom drž. posl. g. Fr. Povšeta. Občni zbor je sklenil, da naj se povodom 50 letnice cesarjevega vladanja prihodnje leto otvori v Ljubljani gospodinjstva šola za kmetjske deklice

Na Štajerskem Utonil je v Celji v kopelji 18 letni Al. Tori. — Umrl je v Veliki Nedelji veleč. g. prof. dr. Alojz. Meško, ki si je posebno zaslug pridobil pri ustanavljanju kat. delavskih društev. — Pogorela je novo zidana hiša Vinko Terčiču pri Slatini. Zažgal mu je 10 letni šolar iz maščevanja, da ga je ta priganjal v šolo. — Na Vidmu je v Savi utonil čevljarski učenec. — Huda nevihta s toča je provzročila okoli Ormoža veliko škodo. — V Mariboru se je obesil neki ljudski učitelj. Zmešala se mu je pamet vsled obilega napora. — Zlatomašnikov šteje mariborska škofija 13. — V Vičavi pri Ptujju je v Dravi utonil 12 letni deček. Stariši pazite na otroke!

Na Koroskem. Okoli Podravelj je toča po nekaterih krajih napravila mnogo škode. — Na Gozdanjah je strela ubila 18 letnega Iv. Spelat-a. — V Celovcu se je ustanovilo krščansko socialno društvo. — Gorelo je v pisarni dr. Martineka v Pliberku. Škoda ni posebno znatna. — Stolni dekan msg. Šelander si je zlomil nogo. Podrl ga je neprevi-

den kolesar. Železnica Spodnji Dravberg-Velenje je dovoljena in se v kratkem prične graditi.

NOVICE.

Nove maše. Č. g. Valentin Kovačič daroval bode dne 19. julija novo sv. mašo na Sv. Gori. — Č. g. Alojzij Matelič dne 18. julija pri kapucinih. — Č. g. Marko Fišer, kapucin dne 25. julija na Sv. Gori.

Deželni šolski nadzornik v Trstu. Viktor Leschanovsky je prejel red železne krone tretje vrste.

Občni zbor Alojzijevišča. Na občnem zboru zbralo se je še primerno število č. duhovščine. Zborovalce je pozdravil predsednik preč. msg. Košuta. Nato je prefekt veleuč. dr. Paylica poročal o delovanju odbora im vspehlih zavoda. Vspeh koncem šolskega leta je bil še dosti povoljen. Da pri mnogih ni vspeha, je krivo, da se mnogokrat priporočajo manj sposobni dečki. Versko življenje in pobožnost sre se pa gojili ter so bili učenci res pobožni in ubogljivi. Nato je isti gospod poročal o društvenih dohodkih in stroških, ter se spominjal posebnih dobrotnikov našega zavoda. Na to je voditelj brat Zaharija ogovoril navzoče. V odbor sta bila izvoljena gg. dr. Paylica in Andrej Pavlica.

Za „Alozijevišče“ so darovali preč. gg. A. Hvalica dekan 10, Ios. Pavletič župnik 8, Ant. Beilot župnik 8, Got. Pavletič župnik 5, Jos. Poljšak župnik 5, Ian. Rojec kurat 5, Ant. Iug vik. 5, Edvard Strekelj vik. 5, Tomaž Čerin profesor 10, Miklavž Kocjančič župnik 14, K. Pencin zlatomašnik 10, Fran Kranjec župnik 5, Ian. Vidmar upravitelj 5, Ian. Dugulin župnik 10, Ant. Božič kurat 18, Ios. Golob kurat 10, Ian. Kolavčič župnik 15, Fran Guzelj kaplan 5, Ant. Terpin vikar 10, Fran Kodrič kurat 10, Ian. Kurinčič kurat 14, Andrej Grgolet župnik 10, Ant. Cibič dekan 20, Filip Abram kaplan 3, Ian. Filipič dekan 15, Ios. Ušaj kaplan 3, Ant. Bratina vik. 4, Fran Ceket kurat 15, Leopold Stubelj vikar 20, I. I. 5, Ant. Zarl župnik 8, Iv. Leben kurat 5, Ios. Cigoj kaplan 5, Andrej Mesar vikar 5, Hilarij Vuk kurat 5 gld. Andr. Pavlica stolni vikar 5 gld. Em. pl. Holzinger 3 gld. Bl. g. Ivan Močnik iz Gorij pri Cerknem 39 gld. Bog. blagoslovi darove in ohrani zložnost dobrotnikov!

Razstava za javno blaginjo. Drugo leto otvori se meseca majnika na Dunaju v svetovno — razstavni rotundi v Pratu razstava pripomočkov za javno blaginjo.

Na tej razstavi bode razvidno, v koliko je napredovala skrb za obrambo človeka pred različnimi zdravstvenimi nevarnostmi in nesrečami in pa tudi za izomiko, razvedrilo in sploh duševno vzgojo vseh slojev prebivalstva v teku vladne dobe našega presvitlega vladarja v Avstriji.

Na udeležitev razstave povabljeni so oblasti, duhovščina, društva in različne zadrage, katerim je izročeno nadzorstvo nad občno blaginjo, kakor tudi posamezni človekoljubi.

V zdravstveni oddelek razstave doposlata je izdelke t. j. dokazov o pripomočkih za zdravljenje otrok od rojstva nadalje; potem za oskrb telesno pohabljenih, sirot in bolnikov sploh. Nadalje dokazov o oskrbljevanju delavcev, poslov in vseh pod nadzorstvo družih stavljenih ljudi.

V izobraževalni oddelek doposlata je dokazov o pripomočkih ljudske naobrazbe v ožjem in širšem krogu, bodisi v skromnem domu, ali v javnih izobraževalnih itd. itd.

Ker ima na tej razstavi biti razvidno duševno in telesno blagostanje posameznih avstrijskih narodov, je važno tudi za Slovence, da se udeležijo iste. Ondi namreč v skupni izložbi pripomočkov za našo duševno in telesno blaginjo, bo razvidno, na kateri stopinji omike in telesne kreposti stoji naš narod. Ustanovitev izobraževalnih združug za naše preprosto ljudstvo, ustanovitve gospodarskih šol itd. itd. vse to bode dajalo dokaz, v koliko smo napredovali Slovenci kakor kulturni narod in koliko še treba, da dosežemo vrhunec v izobrazbi in materialni blaginji. Ker je konečni namen razstave ta, da se, v kolikor mogoče, tudi od strani državnih zakladov pripomore v dopolnitev nedostatkov, utegne razstava tudi za Slovence imeti svoj dobri pomen. Torej Slovenci, udeležite se razstave mnogobrojno! V vseh kronovinah naše države ustanovili so se posebni odseki za nabiranje izložbenih pripomočkov.

Deželna komisija za Primorsko sestoji iz sledečih gospodov:

Predsednik: deželni sanitetni referent dr. Adalbert Bohata, namestništveni

sovetnik vitez Čermak, višji stavbeni sovetnik Aleksander Porenta, deželna šolska nadzornika vitez Klodič in Lesanofsky, okrajni glavar dr. Hochegger, obrtniški nadzornik Dom. Cogliolina in okrajni komisar Krevhich.

Razstava slogine obrtne šole je bila zares krasna. Z veseljem smo opazovali razne, posamezno res izborne, izdelke učencev. Tudi deklinska obrtna šola je pokazala lep uspeh takoj v prvem letu. Učenci in mladeniči, ki ste se posvetili obrti, obiskujte to prekoristno šolo, učite in urite se, da ne zaostanete za italijanskimi obrtniki!

Obravnavna Budin contra „Corriere“ vršila se bode pri porotnem sodišču na Dunaju.

Kongrua. K našemu članku pod tem naslovom se je oglasil dopisnik v „Slovenskem Listu“. Pred vsem zatrjuje, da je med drugimi vzroki odločevala tudi politika, kateri vikarijati se povzdignejo v kuracije. To nires. Prezvzišeni knez nadškof je predlagal, kakor se je izjavil, mnogo vikarijotov, a vlada jih ni hotela povzdigniti. Zakaj? Tega ni povedala. Drugič ni res, da sta imela pri tem glavno besedo dva znana gospoda. Ako sta ta dva bila potrebna prijateljev med duhovniki, bi bila na pristojnem mestu vplivala, da se kar naj več vikarijotov povzdigne v kuracije, ne pa nasprotno, kar trdi dopisnik „Slov. L.“. S tem da bi vplivala, da se veliki in najlažji vikarijati izpustijo, ali gotovo ne bi pridobila potrebnih prijateljev. Logika! Toiko v pojasnilo.

V Podgori se je danes se sv. mašo sklenilo šolsko leto, prvo v novem šolskem posloppju. Ob enem sta se tudi oba slov. šolska vrta zaključila z malo preskušnjo, pri koji so se otroci z kolači obdarovali.

V Album: Nekemu goriškemu italijanskemu zdravniku povemu v imenu javnega mnenja, da naj malo bolj skrbi za one, kateri so mu kot zdravniku mestne bolniške blagajne izročeni. Če bi se utegnilo z nova pripetiti, kakor ni — davno, da bi se ga trikrat klicalo in še le tretji dan priklicalo ozir, da bi vnovič tirjal od bolnika, ki ne more niti ostati s postelje, naj sam pride po zdravila, ga brez usmiljenja javimo in izpostavimo pred javno mnenje!!! — Kje je toli hvalisano človekoljubje nekaterih ljudi?

Kolesarjem: V neki okoličanski vasi povozil je poznan kolesar malega šolarja in mu prebil lice, zdrobil par zob in kar je še narveč, je prav malo manjkalo, da mu ni izbil očesa ali ga zadel na sence ter tako ga prav gotovo usmrtil! Kolesarji! Vozite vendar malo bolj počasi; posebno proti večeru, v mraku in po vaseh, kjer se zdaj v večernem hladu zbira vse mlado in staro! —

Mlatilnica se letos ne plača, tako se pritožujejo laški lastniki mlatilnic! Res je, žito je tako slabo, da letos bodo imeli posestniki mlatilnic malo dobička.

Sicer pa menda ne bode zmerom tako slaba pšenična letina in zato bi mi želeli, da si slovenske občine omislijo svoje mlatilnice n. pr. na deleže ali na občinske stroške! Prepričani smo, da bi se izplačalo!

Dobra postava — Slab nasledek. Pretečeni teden je neki kmet peljal voz sena v Trst. Pod voz obesi svetilnico. V Komnu se uname seno. Na upitje moža so pritekli ljudje in prevrnili voz. Mož se je nekoliko opekel.

V Šempolajskem vikarijatu so imeli v 14 dneh dva javna plesa in eden ogenj. Dne 12. t. m. gorelo je pri Iv. Rebuli Zgorela sta hlev in skedenj — dan poprej pa so izvrstno plesali pri J. K. — Ognja in plesa, reši nas, o Gospod.

Iz Komna. Cerkev M. B. v Ober-sljanu je sedaj pav lepo prenovljena, Poleg starih, lepih slik krasijo sedaj dve novi, delo domačega umetnika g. Ivana Strnada, ki je vso cerkev lepo prenovil. Hvala veleč g. dekanu za trud.

Duhovne vaje za tržaško škofijo se lodo vršile v Trstu (v malem semenišču) v dveh dobah: od 16. do 23. in od 23. do 28. avgusta. Vsi duhovniki združenih škofij so dolžni udeležiti se duhovnih vaj.

Najnovejši čin tržaških mestnih očetov. Poznati in bojeviti dr. D'Angeli stavil je v mestnem zboru predlog, da je iz zdravstveno-politično-upravnih razlogov ter iz ozirov na korist mesta odpraviti iz javnih ulic vse okoličanske prodajalke kruha in drugih živil, ter prodajalce oglja, da ni smeti dopuščati po ulicah vozov, v katerih so vpreženi voli, da je odpraviti prevažanje umazanega perila.

In tak predlog je bil sprejet jedno-

glasno. Da je ta predlog napretil proti okoličanskim Slovincem je očito. Mhm! seveda g. D'Angeli smrdijo samo odpadki slovenskih volov; oni laških mul so pa pravi parfim. Na odstranitvi slovenskih prodajalcev kruha se bode pač srčno zahvalilo niže ljudstvo tržaško. — No, vročina poslednjih dni je gotovo vplivala tudi na možgane tržaških očetov.

Proti predlogu sta govorila slov. svetovalca Iv. Goriup in Iv. M. Vatovec. **Nova železnica v Trstu.** Inženier Pelc in fabrikant Nairc sta dobila koncesijo, da speljeta železnico na robasta kolesa iz Trsta čez Opčino do Sezane. Železnica bode stala 85.000 gld. Vožnja bode trajala samo 45 minut. S to železnico bode posebno Opčina pridobila.

Podgrajska posojilnica in hranilnica je imela v upravnem letu 1896 115.746 gld. 28 $\frac{1}{2}$ kr. prometa.

Slovenska nižja gimnazija v Celju ostane. Vršijo se namreč v soboto sprejemni izpiti, seveda tudi v jeseni.

V Loretu se je 5. julija vršila slovesnost posvečenja altara v slovanski kapeli sv. Cirila in Metoda Zbralo se je tej slovesnosti blizu 200 romarjev iz raznih slovanskih pokrajin. Najbolj zastopani so bili Slavonci, drugi so prišli iz Hervaškega, Dalmacije, Bosne in jeden je zastopal tudi Slovence. Duhovnov je bilo 23 in njim na čelu prevzvišeni nadškof serajevski monsignor dr. Stadler. Na predvečer so pred baziliko zbrani pričakovali prevzvišenega vladiko ter ga pozdravili z glasnimi „Živili“. Po kratkem oddihu se je potem slovesnost pričela s tem, da so v procesiji ponesli relikvije sv. Cirila in Metoda v kapelo sv. Jožefa, kjer so bile čez noč na altarju izpostavljene. Molili smo na to „officium plurimorum martyrum“ in s tem so bili obredj za ta večer končani. V ponedeljek ob 8. uri so udeleženci se zbrali v slovanski kapeli, kjer je prevzvišeni z navadnimi obredi posvetil altar ter vanj položil svete ostanke. Sledila je potem slovesna pontifikalna maša, katero je ljudstvo spremljalo z narodnim cerkvenim petjem. Po sv. evangeliju, katerega je dijakom v hrvaškem jeziku odpel, je pontifikant z navdušenimi besedami nagovoril romarje ter jim razlagal pomen te slavnosti. Po dokončani pontifikalni maši je bila še tih sv. maša v staroslovensščini. K skupnemu obedu se je zbralo 23 duhovnikov in bilo je več napitnic, katere so romarji stojiči na trgu, spremljali „živijo“ in narodnimi napevi.

Proti židom. V Tarnovu v Galiciji so se vršili veliki izgredi. Ker je neki gostilničar in žganjar sleparil vojake, razbili so mu vse posode ter ga pretepli. Potem so vojniki napadli več židovskih prodajalnic, razbili izložbe in okna sinagoge. Napadli in pretepli so z bajoneti več židov in jednega celo ubili. — No, temu, dasi krutemu činu vojaštva se ni malo ni čuditi. Ako se pomisli, kako postopajo židje z vojaštvom v Galiciji, je le čudo, da se ne ože zgodilo več nesreč.

Kovan denar. Od l. 1892 do konca 1896 so v Avstriji nakovali 727.878.552 komadov denarja kronske veljave v sne-sku 316.555.815 gld. Mej temi je 24.372318 komadov od zlata po 25 kron, 210.734 zlatih komadov po 10 kron, 96.545.500 srebrnih kron itd. Na Ogerskem so v tem času nakovali 406.827.367 komadov kronske veljave v znesku 174.946.650 gld. V celi državi je bilo torej nako-vanih 634.705.919 komadov v znesku 491.502.465 gld.

Evropska vojska zahteva ogromne svote. V minolem letu se je potrošilo za vojaštvo v Evropi 2 milijardi 127 milijonov goldinarjev. Rusija je potrošila 516 milijonov, Anglija 383, Francija 370, Nemčija 265, Avstrija 178, Italija, 131 in pol milijona itd.

Pravi prijatelj Neki misijonar je obiskoval pogosto v Turinu na Laškem jetnišnice, da bi spravil hudodelnike z Bogom. Med drugimi najde tudi moža, ki je bil obsojen k smrti. Ko stopi duhovnik v njegovo celico, ga najde na tleh klečečega in mlo jokajočega. Ko zapazi kaznjenc misijonarja, obrne se k njemu in mu reče: „Ne mislite, da žalu-jem vsled tega, ker bodem jutri obešen; marveč vsled tega se jokam, ker sem bil skozi 40 let najstrastnejši in največji sovražnik sv. križa, sedaj pa je ta moj jedini prijatelj, dočim so me vsi prešnji zapustili in nimam sedaj nikogar, da bi me tolažil 40 let sem pohajkoval s prijatelji ne meneč se za Boga in zato sem postal hudobec in po pravici zaslužil smrtno kazen. Zapustili so me, boječ se, da jih ne izdam, kajti podpirali so me pri mojih hudobnih dejanjih. Sedaj pa nimam drugega prijatelja, nego Kristusa križanega. Ta me tolaži, akoravno sem ga žalil celo svoje življenje“. — Ves

skesan se je spovedal in duhovnik mu je veselo pred smrtjo podelil sv. obhajilo. **Listnica uredništva:** Veleč. g. dek. v B.: Kakor Vaš, tako so tudi nekateri drugi dekanati poslali prispevek za stroške odposlancev. Bilo je le nekoliko slabo izraženo. Hvala za opozoritve.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Shod Nemcev v Hebu je vlada prepovedala in sicer dvakrat. Vkljub temu se je v nedeljo v Hebu zbralo nad 70 drž. in dež. poslancev in nad 10.000 ljudstva.

Ker jim vlada ni pustila zborovati pričeli so demonstrirati. Mesto samo je bilo podobno vojnemu taboru, kajti pripravljeno je bilo vse vojaštvo.

Mesto je bilo vse v Bismarkovih zastavah, ter so pred Franc. Jožefovim spomenikom peli izdajsko pesem „Wacht am Rhein“. Mnogo prevročekrvnih so potaknili po luknjah.

Tudi v Celovcu so se zbrali „Nemci“ alpskih dežel ter napovedali najodločniji boj jezikovnim naredbam. Bog razumi te ljudi. Ako Slovan dobi nekoliko pravic v uradih, je to krivica, a krivica ni, ako se v slovenskih krajih nemško in italijansko uradnje. In ako se moramo Slovani učiti nemščine, zakaj bi se Nemci, ki hočejo med Slovani uradovati, ne učili slovanskih jezikov. Nemštvo na českem mora biti na jako slabih nogah ako mu na par uradnihkih ki se priuče češčini, vže preti pogin.

Italijansko politično društvo za Istro je te dni zborovalo v Kopru, a so se kmalu razšli, ker se „mladi“ niso porazumeli s „starimi“. „Mladim“ so stari še vse premalo napeti nasproti Slovanom. Lepa bodočnost čaka Istro!

Drugi shod nemažarskih narodnostij na Ogerskem vršil se bode v jeseni v Budimpešti. Izdelal bode zopet spomenico na cesarja.

Važen korak. Naš presvitli cesar poslal je saltanu brzojavko, sestavljeno sicer v jako prijateljskem tonu, ki pa jasno pove Turku, da naj hitro sklene mir s Grško, ako hoče sploh še ostati v Evropi. V enakem smislu je Rusija vže poprej nastopila. Sedaj bode menda kmalu konec grško-turškim homatijam.

Vnanje države.

Bolgarski knez Ferdinand je zopet na potovanju. Nekaj dni je vže prebil v Parizu, sedaj je v Rimu, edkoder se poda naravnost v Bukarešt. Najbrže kakor navadno zopet berači. Rad bi menda postal kralj bolgarski in zato išče pomoči.

V Belgiji so rudarji začeli ostavljati delo. Stavkuje sedaj vže blizu 30.000 delavcev; socialisti pa si prizadevajo, da se razstegne stavka na vsa belgijska rudarska podjetja. In nazadnje bodo tepeni le delavci.

SAUNIG & DEKLEVA

V GORICI

v Nunski ulici šte. 14-16.

Velika zaloga

šivalnih strojev

in

dvokoles

raznih sistemov kakor tudi iz BOMBUSA.

Lastna mehanična delalnica za popravljanje

dvokoles in nikliranje.

Vino na prodaj

okoli 40 hl. pristnega belega Vipavca na debelo — vse h kratu, pa tudi v manjših delih — ima v Kamnjah h št. 56. prav po ceni.

Na prodaj

je nova hiša z vinogradom in vodnjakom v Vrtovinu radi družinskih nazmer. Cena je na obroke za 5 do 10 let 800 f. proti gotovemu plačilu 700 gl. Ima 3 sobe obokan hram in kuhinjo. Prav visoko je podstrešje, da se naredi še ena prostorna soba zgoraj. Kaj več pri uredništvu ali pri Janezu Kandus-u v Vrtovinu pošta: Crniče pri Gorici.

Friderik Müller

zastopnik tvrdke N. Schad Monakovo

Vrtna ulica št. 24.

priporoča slavnemu občinstvu bicikle renomiranih tovarov Dürkopp in „Swift“ Steyr. Specialiteta „Diana“ 21“, izvrsten stroj, lehak tek. Ti izdelki se ne strašijo nikake konkurence. Lastna kolesarska šola se nahaja v Dreherjevem salonu.

Vinarsko in sadjarsko društvo

za Brda

naznanja da je otvorilo društveno zalogo briskih vin v ulici Barzellini. V zalogi se dobivajo poleg pristne rebule tudi razna domača črna vina. Za pristnost se jamči.

Karol Draščik,

pekovski mojster na Kornu v Gorici

prilaga naročila vsakovrstnega peciva, tudi najfinejšega za nove maše in godove, kolače za birmo in poroke itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov. — Priporoča se za nje svojim rojakom v mestu in na deželi najljubdeje.

Svečar J. Kopač v Gorici,

Solkanska cesta št. 9.

priporoča prečastitim cerkvenim oskrbništvam ter slavnemu občinstvu, garantirane pristne čebelno-voščene sveče kilg. po 2 gld. 45 kr.

Za pristnost teh sveč jamčim z 1000 kron. V Trstu ima zastop in zalogo mojih sveč g. Iv. Lavrencich trgovec s cerkvenim orodjem in paramenti, Piazza Piccola za palačo municipija v Trstu. Ima v zalogi tudi sveče za pograbe.

TEODOR SLABANJA

srebrar v GORICI ulica Morelli šte. 17.

Priporoča se prečastiti duhovščini za izgotovljenje cerkvenih posod in orodja po najnovejših vzorcih in najnižji cení kot: monštranc, kelihov, svečnikov, itd. itd. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebrim in pozlatim. Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene stvari, se po želji preč. p. n. gospostov naročnikov stavijo prav ugodni plačilni pogoji.

Strelorode iz bakra v ognju pozlačene najboljše iznajdbe kakor tudi vsakovrstne enako popravo in pozlačenje priporočam po najnižjih cenah.

Posilja vsako blago dobro spravljeno in poštnine prosto.

Štejem si v čast, naznaniti slavnemu občinstvu, da sem s 1. julijem t. l. otvoril svojo

pisarno

v GORICI na Kornu (v Kavčičevi hiši).

Odvetnik dr. Alojzij Franko.

J. PIPAN & COMP.

slovenska tvrdka vstanovljena l. 1876

v TRSTU, Via Zonta št. 1.

velika zaloga kave, riža, južnega sadja in vseh vrst olja.

Oddaja se le na debelo.

Prvi fotografični zavod

Antona Jerkiča

v Gorici

poleg škofije prevzema vsa v fotografično stroko spadajoča dela.

Neprekosljivo delo jamči.

CCCCCCCC